

**PUNJAB VIDHAN SABHA**  
**Wednesday, the 19th December, 2012**

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhavan, Sector-1, Chandigarh at 10.00 A.M. Mr. Speaker (Doctor Charnjit Singh Atwal) in the Chair.

**STARRED QUESTIONS AND ANSWERS**

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ :** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾਲ। ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਜੀ।  
**ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਖੇ ਸੀਵਰੇਜ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਉਣਾ**

**\*446. ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ:** ਕੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਾਲ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਖੇ ਸੀਵਰੇਜ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ?

**ਸ਼੍ਰੀ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਭਗਤ:** ਨਹੀਂ ਜੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੀਵਰੇਜ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ 25 ਫੀਸਦੀ ਸੀਵਰੇਜ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਬਾਕੀ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅਜੇ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਸੀਵਰੇਜ ਤੋਂ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਇਕ ਸਰਹਿੰਦ ਚੋਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਯੰਮ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ 25 ਫੀਸਦੀ ਸੀਵਰੇਜ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਉਣ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਅੱਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪੰਪ ਕਰਕੇ ਉਸ ਚੋਅ ਦੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੋਅ ਜਿਹੜਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਯੰਮਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੀਸ਼ ਗੰਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਕਲੋਨੀ ਹੈ, ਐਸ.ਐਸ. ਪੀ., ਡੀ.ਸੀ. ਜਿਥੇ ਬੈਠਦੇ

**[ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ]**

ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਬੰਦ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਲਿਓਂ ਤੋੜ ਕੇ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਉਹ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਗੰਦ ਜਿਹੜਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਨਿਆਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਣਗੇ.....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਸਪਲੀਸੈਂਟਰੀ ਪੁੱਛੋ ਜੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ:** ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ .....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਾਗਰਾ ਜੀ, ਲੈਕਚਰ ਨਾ ਦਿਉ, ਆਪਣੀ ਸਪਲੀਸੈਂਟਰੀ ਪੁੱਛੋ।

**ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ:** ਹਾਂ ਜੀ, ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਗਏ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਸੀਵਰੇਜ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅੱਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਜਿਹੜਾ ਬਿਆਨ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇ ਕੇ ਆਏ ਸੀ, ਜੇ ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਝੂਠਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਥੇ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣ ਕਿ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੀਵਰੇਜ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਹਿੰਦ ਟਾਊਨ ਜਿਹੜਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ 38 ਫੀਸਦੀ ਸੀਵਰੇਜ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇਥੋਂ ਦਾ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸੀਵਰੇਜ ਹੈ, ਉਸ ਤੇ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। .....(ਸ਼ੋਰ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਬੱਸ, ਹੁਣ ਐਸੋਰੈਂਸ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ?

**ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਧੰਨਵਾਦ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਾਲ 2012-13 ਵਿਚ ਸਰਹੰਦ ਵਿਖੇ ਸੀਵਰੇਜ ਲਾਈਨ ਵਿਛਾਉਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ? ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ। ਮੈਨੂੰ ‘ਨਹੀਂ’ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਹ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ..... (ਵਿਘਨ).... ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਜੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬਿਨਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ) ..... ਵਿਘਨ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਾਗਰਾ ਜੀ, ਬੈਠ ਜਾਓ। ਹਾਂ ਜੀ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਰਸ਼ਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੀ।

-----

### ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਅਦਾਇਗੀ

\*421. ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ: ਕੀ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਹਲਕਾ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਾਲਵਾਰ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਇਗੀ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ?

**ਸਰਦਾਰ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਫਿਲੋਰ:** ਹਲਕਾ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਲਵਾਰ ਵੇਰਵਾ **ਅਨੁਲੱਗ ‘ਓ’** ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

**ਅਨੁਲੱਗ ‘ਓ’**

ਲੜੀ ਨੰ ਸਾਲ	ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੇਸ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
1. 2009-10	213	213 ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਲਾਭ- ਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

**[ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ]**

<b>ਲੜੀ ਨੰ ਸਾਲ</b>	<b>ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ</b>
2. 2010-11	380 380 ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਲਾਭ-ਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
3. 2011-12	329 ਸਬੰਧਤ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
4. 2012-13	167 ਸਬੰਧਤ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
<b>ਜੋੜ</b>	<b>1089</b>

**ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ:** ਮੈਂ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਲ 2009 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2013 ਤੱਕ 1100 ਦੇ ਲੱਗਭਗ ਕੇਸ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਵਿਆਹ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਆਸਵਾਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫੰਡ ਉਪਲਬੱਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ:** ਸਰ, ਮੈਂ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਜੇ ਫੰਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੇ ਤਾਂ ਸਕੀਮ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਉ।

**ਮੰਤਰੀ:** ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜੀ ਪਰੈਸਟੀਜ਼ੀਅਸ ਸਕੀਮ

ਹੈ। ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗਰੀਬ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ਼ਡਉਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਸੀ. ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵੀਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 30,000 ਸਲਾਨਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਚਾਲੂ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਉਸਦੇ ਵਿਚ 1089 ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 500 ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਰੀਮੇਨਿੰਗ ਜਿਹੜੀਆਂ 589 ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਹਨ, ਉਹ with in one month ਅਸੀਂ ਕਲੀਅਰ ਦਿਆਂਗੇ।

### ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 384

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅਲਾਊ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

### ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ

**\*427. ਸਰਦਾਰ ਹਰਧ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ:** ਕੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਦੋਰਾਹਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਨਵਾਂ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ?

**ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਾੜ:** ਨਹੀਂ ਜੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਹਰਧ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ:** ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਨੇੜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅੱਜ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ?

\*\* For Starred Question No. 384 and reply there to please see Appendix to this Debates.

**ਮੰਤਰੀ:** ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਿਉਨਿਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਰਜ਼ੀ ਸੈਂਡ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਿਉਨਿਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਦੋਰਾਹਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।

**ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੀਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ  
ਅੰਦਰ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ**

**\*387. ਸਰਦਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ:** ਕੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ-

- (ੳ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਵਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ;
- (ਅ) ਭਾਗ (ੳ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਖਾਲੀ ਪੋਸਟਾਂ ਕਰੋਂ ਤੱਕ ਭਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ?

**ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ:** ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ,

- (ੳ) ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ, ਬਸਤੀ ਟੈਂਕਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਵਿੱਚ 1 ਅਸਾਮੀ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ, ਇੱਕ ਅਸਾਮੀ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ ਅਤੇ 2 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਰਜਾ-4 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੁਦਾ ਹਨ ਜੀ।
- (ਅ) ਇਸ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਚਲੋ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ। ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ। ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਜੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਵੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਜੀ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਖਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ, ਅਦਰਵਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਤਿਆਰੀ ਤਾਂ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹੋਣੇ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ। ਜੋ ਐਮ.ਪੀ. ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੁਐਸਚਨ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਜੀ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਉਹ ਆ ਗਏ, ਮੈਂਬਰ ਜੀ।

### ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ

\*396. **ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ:** ਕੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਦਰ ਉੱਤੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਕਸੌਟੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

**ਸਰਦਾਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਾੜ:** ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਦਰ ਉੱਤੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੈਟਾਗਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸਕਿਲ ਫਿਲੈਲਪਮੈਂਟ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ 1000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਭੱਤਾ ਹੈ, ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਨਹੀਂ।

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿੱਚ 1000/- ਰੁਪਏ ਹਰ ਨੌਜਵਾਨ ਅਨਿੰਪਲਾਇਡ ਨੂੰ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਪਲੱਸ-ਟੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਮੀਜੀਏਟਲੀ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਲਟਾ ਮਾਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਅਨਿੰਪਲਾਇਡ ਭੱਤਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਏਬੀਲਿਟੀ ਭੱਤਾ ਹੈ..... ਵਿਘਨ..... (ਸ਼ੋਰ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਕੁਐਸਚਨ ਕਰੋ ਜੀ। ਤੁਸੀਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰੋ ਜੀ।

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ:** ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੇਖੋ, ਅਖਬਾਰ ਵੀ ਦੇਖੋ ਅਕਾਲੀ..... (ਵਿਘਨ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਚਲੋ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰੋ ਜੀ।

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ:** ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 50 ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੈ ਅੰਤ ਤੁਸੀਂ 3 ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੱਤਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਬਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅੰਤ ਉਹ ਇਸ ਕਾਬਲ ਬਣ ਸਕਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅੰਤ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ .....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰੋ ਜੀ।

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ \*\*\* ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਹੈ \*\* ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਜੀ।

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ:** ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੀ, ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਦਿਓ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਰਾਣਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ, ਜੋ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ।

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ:** \*\*\*

**Mr. Speaker:** Not to be recorded ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਉਨੀਂ ਦੇਰ ਤੱਕ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਰਾਣਾ ਜੀ nothing is

\*\* Not recorded as per ordered by the Chair.

**going to be recorded.** ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰੋ ਜੇ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜੇ ਜਵਾਬ ਤੁਸੀਂ ਮੰਗਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲੈ ਗਏ। **No, this is not the way.** ਚੰਗਾ ਜੀ, ਬੈਠ ਜਾਓ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਇੱਕ ਬੜਾ ਸਪੈਸੀਫਿਕ ਸਵਾਲ ਹੈ....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਬੜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਲਉ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ For courtesy sake ਜਿਵੇਂ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਕੁਐਸਚਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਫੇਰ ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਉ ਜੀ। ..... (ਵਿਘਨ)....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੇਰੀ ਅੱਗੋਂ ਸੁਣੋ ਜੀ। ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ..... (ਵਿਘਨ)..... ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ ਅੱਗੋਂ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣੋ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੰਪਲੀਟ ਹੋਣ ਦਿਉ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ .....(ਵਿਘਨ)..... ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੰਪਲੀਟ ਹੋਣ ਦਿਉ, ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਫਾਰ ਕਰਟਸੀ ਸੇਕ ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਦ ਕਦੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦਾ ਲੀਡਰ ਕਿਸੇ ਕੁਐਸਚਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਆਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪਾਰਟ-ਪਲੇਅ ਕਰੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਲਾਉ ਕੀਤਾ ਹੈ.....(ਵਿਘਨ)..... ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਿਆ ਕਰੋ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣ ਲਈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ, ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦਸ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੂੰ, ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ they are equally concerned about the

**[ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]**

issues which have been raised in this House. ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਲੈਂਕਟ ਬੈਨ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਇੰਟਰਵੀਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ I don't think that is fair. But that discussion can take place outside this Assembly Session. ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ .....(ਵਿਘਨ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝ ਲਓ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਕੁਐਸਚਨ ਹੋਏਗਾ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦੂਸਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ..... (ਵਿਘਨ).....

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਚਲੋ ਸਰ, ਆਪਾਂ ਟਾਈਮ ਨਾ ਖਰਾਬ ਕਰੀਏ। .....(ਵਿਘਨ)..... ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਹ ਸਪੈਸੇਫਿਕ ਕੁਐਸਚਨ to the Hon'ble Minister is that do they agree that this is their manifesto? ਦੁਸਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੇ ਸਫ਼ਾ ਨੰਬਰ 8 ਉੱਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟ ਬੈਨੀਫਿਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਮਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 1000/- ਰੁਪਿਆ ਅਨਿੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਅਲਾਊਂਸ to the educated unemployed ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਕਰੋਗੇ? (ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਘਨ)....) ਅਜੇ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੋਹਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਲੈਣ ਦਿਉ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ? Is how authorised to answer ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਹਨ, ਬੜੇ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਕੋਹਾੜ ਸਾਹਿਬ ਹਨ.....(ਵਿਘਨ)....

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ):** \*\*\* ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰਕੇ ਇਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ..... (ਵਿਘਨ).... ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਕੁਐਸਚਨ ਵੀ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਐਵੇਂ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।

---

\*\* Expunged as ordered by the Chair.

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਿਹੜਾ:** ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿਉ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਡ ਸੀ, ਉਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ? ....(ਵਿਘਨ)..... ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਅਨਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਅਲਾਊਂਸ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਦੇਣ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਜੀ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ ਜੀ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭਾਤਲ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਔਰ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਥ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਆਪਾਂ ਆਪਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਲੜ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ Avoid ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਜਿਹੜੀ ਅਹਿਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕਨਸਰਨਡ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਉਹ ਦੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ.....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਕੋਈ ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਲਾਉ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। This is discretion of the Chair.

**Smt. Rajinder Kaur Bhattal:** I agree. ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਕਨਸਰਨਡ ਮੈਂਬਰ ਕੁਐਸਚਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੋ ਨਹੀਂ ਚਾਰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਚਾਹੇ ਆਪਣਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਢਵਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਉ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਦੋ ਹੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੀ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭਾਤਲ:** ਜਿਹੜਾ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਕੁਐਸਚਨ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਡਿਸਕ੍ਰੀਸ਼ਨ ਹੈ, ਉਹ ਛੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਵੀ ਅਲਾਉ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਉਹ ਤਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਲਓ, ਉਹਦੇ ਤੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਚਲੋ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਨਸਰਨਡ ਦੇ ਹੀ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਫੇਰ ਤਿੰਨ ਤੁਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਹ ਚੇਅਰ ਦੀ ਡਿਸਕਰੀਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 2 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਆਂ ਦੇਵੇ, ਚਾਰ ਦੇਵੇ ਜਾਂ 10 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਆਂ ਅਲਾਉ ਕਰੇ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬੜੀ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਵੀ ਉਠ ਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ....(.ਸ਼ੋਰ.).... (ਵਿਘਨ.).... ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਇਕ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਗੋਰਮਿੰਟ ਭੱਜਦੀ ਹੈ ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਜੀ, ਬੈਠੋ ਜੀ।

**ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ):** ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਪੁਆਇੰਟ ਕਲੈਰੀਫਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ।

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਬੀਬੀ ਜੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਬਲਿਕ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ....(.ਸ਼ੋਰ....ਵਿਘਨ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਹ ਕੋਈ ਜੀਰੋ ਆਵਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ....(.ਸ਼ੋਰ....(ਵਿਘਨ)...)

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ..... (ਵਿਘਨ....) ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) .....

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ.ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ):** ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਬੜਾ ਫਿਕਰ ਹੈ। ਪਰੰਪਰਾ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜੀ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ (ਸ਼ੋਰ....ਵਿਘਨ....)

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ (ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ):** ਇਹ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਅਨਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵੈਲ-ਵਿਸ਼ਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਨਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ।

---

### ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ

**\*400. ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ:** ਕੀ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਨਵੇਂ ਪਟਵਾਰੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਭਰਤੀ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ?

**ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ:** ਨਹੀਂ ਜੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 33% ਤੋਂ 40% ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪਟਵਾਰੀ ਕਈ-ਕਈ ਕਾਨੂੰਗੋਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਅਮਰਗੜ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉੱਥੋਂ 10 ਪਟਵਾਰ ਸਰਕਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 6 ਖਾਲੀ ਹਨ। ਸਿਰਫ 40% ਪਟਵਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪਟਵਾਰੀ ਕੋਲ 4-4 ਸਰਕਲ ਹਨ। ਐਸੇ ਪਟਵਾਰੀ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 5-5 ਸਰਕਲ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਜਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ। ਕਾਨੂੰਗੋਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਮੰਨ ਕੇ ਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਗੋਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਪਟਵਾਰੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਟਵਾਰੀ ਕੋਲ 2 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਕਲ ਨਾ ਹੋਣ। ਹੁਣ ਪਟਵਾਰੀ ਦਾ 4-4 ਜਾਂ 5-5 ਸਰਕਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਸਫਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਪਟਵਾਰੀ ਕੋਲ 2 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਫਰ ਨਾ ਕਰੇ। ਕੀ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਕਾਨੂੰਗੋਈ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਾਧਾਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰਤਾ ਲਿਆਉਣਗੇ ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਕੀ ਆਪਾਂ ਕੋਈ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਜਨਾਬ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਾਰਸ਼ਲ ਭੇਜੋ। ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਚੀ (ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਵੱਡ ਕੇ ਸਮਝਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਇਧਰਲੇ ਪਾਸੇ (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵੱਲ) ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਮੈਂ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਸੰਭਾਵੀ ਮੰਤਰੀ ਉਥੋਂ ਬੈਠੇ ਹੀ ਬੋਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। (.....ਸ਼ੋਰ.....ਵਿਘਨ)

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ (ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ):** ਤੁਸੀਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋ (ਹਾਸਾ) (ਵਿਰੋਧੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ)

**ਮੰਤਰੀ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ।

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ):** ਅਜੇ 25 ਸਾਲ ਹੋਰ ਲੱਗਣਗੇ। ....(ਸ਼ੋਰ ਵਿਘਨ.....) ਪੂਰੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲ।

**ਮੰਤਰੀ:** ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ, ਕੰਪਿਊਟਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਹੋਈ। ਕੰਪਿਊਟਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਔਰ ਪਿਛਲੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ, ਸਾਲ 2010 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੁਝ ਪੋਸਟਾਂ ਫਰਦ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰੀਏਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਪਟਵਾਰੀ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੇਸ ਸਬ-ਜੂਡਿਸ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਭਰਤੀ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ।

**ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ:** ਧੰਨਵਾਦ ਜੀ।

### ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 405

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅਲਾਉ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

\* For Starred Question No. 405 and reply there to please see appendix to this DebatesA

**ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੀ ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਗਰਾਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਅਲਾਉ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

**ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਹੈ। ਛੇ-ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

**ਸਰਦਾਰ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਕਾਂਈਡਲੀ ਰਿਕ੍ਰੂਟੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਪਬਲਿਕ ਹਿਤ ਦੇ ਮਸਲੇ ਇਨਵਾਲਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ humble ਰਿਕ੍ਰੂਟੇਸ਼ਨ ਹੈ।

### ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਿੱਟੀ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ

\*399. **ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ:** ਕੀ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਟੋਭਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤ ਪਾਉਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਜੀ?

**ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ:** ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਟੋਭਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤ ਪਾਉਣ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਬੜਾ ਕਲੀਅਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਟੋਭੇ ਪੁੱਟਣ ਤੇ ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣ ਤੇ ਜਾਂ ਐਸੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਆਫਿਸ ਹਨ, ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੱਕ ਮਾਈਨਿੰਗ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ, ਉਹੀ ਆਰਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਉਹ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟੋਭਿਆਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇੱਥੋਂ

### [ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ]

ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਆਰਡਰ ਹੈ, ਜੋ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਗੇ, ਡੀ.ਸੀ.ਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਮਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕੇ।

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਲੀਅਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਆਫੀਸਰ ਨੂੰ ਡਾਊਟ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਧਾਰਨ ਮਿੱਟੀ ਜੋ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਰੇਲਵੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਭਰਾਈ ਜਾਂ ਸਮਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 3-02-2000 ਰਾਹੀਂ ਛੋਟੇ ਖਣਿਜ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵੱਡੀਆਂ ਸਿਵਲ ਉਸਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਕਲੋਨੀਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਰੇਲਵੇ ਟਰੈਕ ਜਾਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਭਰਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਰਫ ਪਰਮਿਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਟੋਭਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਣੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮਿਤੀ 20.10.2011 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇਣੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਤੇ ਆਮ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

**ਸਰਦਾਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਕਰਕੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਹੀ ਆਰਡਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਸਾਫ਼-ਸੁਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਸਕੇ।

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਆਫੀਸਰ ਨੂੰ ਡਾਊਟ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਲਵਾਂਗੇ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਵੈਸੇ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਵਿਆਕਤੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਟੋਭੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਟਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਵੇਰੇ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਦੇਣਗੇ ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

---

### ਸਰਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ

**\*412. ਸਰਦਾਰ ਤੇਤਾ ਸਿੰਘ:** ਕੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਵਿੱਚ ਧਰਮਕੋਟ ਕੋਟ ਈਸੇ ਖਾਂ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਪਿੰਡ ਕੰਡਿਆਲ ਦੀ 16 ਏਕੜ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਲਜ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਚਿਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?

**ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਲ ਜੋੜੀ:** ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤਕਨੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਲੰਧਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹਾਈ-ਟੈਂਸ਼ਨ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ 100 ਫੁੱਟ ਚੌੜੀ ਪਹੁੰਚ ਸੜਕ ਉਸਾਰ ਕੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਮਾਰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਤਕਨੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ/ਹਾਈ-ਟੈਂਸ਼ਨ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਯੋਗ ਸੜਕ-ਮਾਰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਤੇ ਹੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਉੱਥੇ ਪੰਜ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਬਣਨਾ ਹੈ। 40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਵਾਂਗੇ।

**ਸਰਦਾਰ ਤੇਤਾ ਸਿੰਘ:** ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਤੋਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਧਰਮਕੋਟ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ 150 ਪਿੰਡ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਨੌਂ ਪਲੱਸ-ਟੂ ਸਕੂਲ ਹਨ। 9 ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਕੇਵਲ ਦੋ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੈ ਭਿੰਡਰ ਕਲਾਂ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਗੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਪਛਾਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹਲਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾਰਵ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ 150 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 9 ਸਕੂਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਦੋ ਵਿੱਚ ਨਾਨ-ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਟੈਕਨੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਵੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਅੱਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਉ। ਬਹੁਤ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਥਾਂ ਤੇ, ਕੋਟ ਈਸੇ ਖਾਂ ਤੋਂ ਧਰਮਕੋਟ ਜਿਹੜੀ ਮੇਨ ਰੋਡ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੇਵਲ 300 ਮੀਟਰ ਤੇ ਇਹ ਕੰਡਿਆਲ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। 15 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਤਾ ਪਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚਾਰ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਉਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਦਾ ਆਉਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਪਈ ਹੈ। ਤਾਰਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਬਿਜਲੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਤਾਰਾਂ ਆਪ ਹਟਾ ਦੇਣ। ਇਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। 132 ਕੇ.ਵੀ. ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਗਾ ਕੇ ਬਾਕੀ 12 ਏਕੜ ਸੇਫ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ 10 ਏਕੜ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਸਤਾ ਘੱਟ ਹੈ, 6 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 15 ਏਕੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਉਹ 6 ਏਕੜ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚ 32 ਕੇ.ਵੀ. ਦਾ ਗ੍ਰਾਂਡ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰ ਲੈਣ, ਕੋਈ ਅਝੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਕੂਲ ਪਲੱਸ ਟੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਖਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਬਣਨਾ ਸੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਟਰਿਕ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਪਛੜੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਿੰਪਲ ਮੈਟਰਿਕ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਡਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ।

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਜੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਡਾਊਟ ਹੈ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੀ.ਐਮ.ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਟੇਕਾੱਪ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੋਗਾ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਡਿਟੇਲ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਏਰੀਏਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਰਾਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿੰਨਾ ਏਰੀਆ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਲੇ ਆਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਪੀ.ਐਸ.ਪੀ.ਸੀ. ਐਲ. (ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ) ਨਾਲ ਵੀ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸੂ ਟੇਕਾੱਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਹੱਲ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਿਕੁਅਸਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਕੰਮ ਚੱਲਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਰਸਤੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ 40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਲੱਗਣਾ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਕਾਲਜ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਉਨਾ ਚਿਰ ਤੁਸੀਂ ਢੁਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭ ਦਿਉ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਬਣੇਗਾ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਲਵੋ। ਬਾਕੀ ਐਸ਼੍ਵਰੈਂਸ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।

**ਸਰਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ:** ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨੰਬਰ ਇੱਕ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੂਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੂਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, 6 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਂ ਜਿਹੜੀ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਸਤਾ ਲੈ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਨੰਬਰ ਦੋ, ਜਿਹੜੀ ਬਦਲਵੀਂ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ

**[ਸਰਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ]**

ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ ਉਹ ਮੋਗਾ-ਜਲੰਧਰ ਰੋਡ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬਕਾਇਦਾ ਇੱਕ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਵਿਖਾਈ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫਸਟ ਸਟੇਜ ਤੇ ਇੱਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ਉਹ ਇਹ ਵੇਖ ਲੈਣ।

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ):** ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕੁਮਿੱਟਮੈਂਟ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਇਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਬਣੇਗਾ ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਾਰਟਲੀ ਆਫਟਰ ਸੈਸ਼ਨ ਮੈਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਵਾਲਿਆਂ, ਰੋਡਜ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕਨਸਰਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਰਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੇ ਕਨਸਰਨਡ ਮਸਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। (ਬੰਧਿੰਗ)

**ਸਰਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ:** ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਜੀ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹਾਂ ਜੀ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ, ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ।

**ਇੰਦਰਾ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫੰਡ**

\*415. **ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ:** ਕੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ-

- (ੳ) ਸਾਲ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਸਹਾੜੀ, ਬਲਾਕ ਧਾਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਮਾਨ, ਬਲਾਕ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;
- (ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਰਕਮ ਨਾਲ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ;
- (ਇ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ਅ) ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ?

### **ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ:**

- (ੳ) ਸਾਲ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਸਹਾੜੀ, ਬਲਾਕ ਧਾਰੀਵਾਲ ਨੂੰ 35.10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਮਾਨ, ਬਲਾਕ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੂੰ 4.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।
- (ਅ) ਪਿੰਡ ਸਹਾੜੀ, ਬਲਾਕ ਧਾਰੀਵਾਲ ਵਿੱਚ 78 ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਮਾਨ ਬਲਾਕ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ 10 ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।
- (ਇ) ਇੰਦਰਾ ਅਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਗਵਾਈ ਲੀਹਾਂ/ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ \*\*ਅਨੁਲੱਗ ‘ਓ’ ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੋਧਰੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ, ਬੰਧੂਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

**ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿੱਚ 78 ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ 35 ਲੱਖ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੈਨੀਫਿਸਰੀਜ਼ ਹਨ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟ ਗਰਾਂਟ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹੀ ਤਰੀਕੇ ਹਨ, ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਲੈ ਕੇ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕੁਆਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨੂੰ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਬੋਡੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਵੀ ਅਫਸਰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ:** ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਥੱਲਿਊਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਜਨਰਲ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਿਤੀ

---

\*\* Placed in the revisor Branch.

### **[ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ]**

28.06.2012 ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਇਨਕੁਆਰੀ ਦੇ ਕੇ ਆਇਆ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸ਼ਡਉਲਡ ਕਾਸਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਡਉਲਡ ਕਾਸਟ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 10 ਆਦਮੀ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਕਾਲੋਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ ਉਸ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਕੁਝ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪੱਕੇ ਮਕਾਨਾਂ ਬਾਰੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਦੂਜਾ ਮਾਨ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ ਜਿਹੜੀ ਸਾਨੂੰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੋਨੀਟਰਿੰਗ ਐਂਡ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਆਹ ਲਿਸਟ ਮੈਨੂੰ ਦਸਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਏ ਤਾਂ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਲਿਸਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲਿਸਟ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਗਲਤ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਈਡੈਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਕੱਲੇ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਗਈ, ਇਮੀਜ਼ੀਏਟਲੀ ਉਸ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰਚਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

**ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ:** 6 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾ ਦਿਓ, ਉੱਥੋਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

**ਮੰਤਰੀ:** ਅਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਛੇਤੀ ਮੰਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਪਹੁੰਚੀ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਫਰਕ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹਾਂ ਜੀ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ।

---

**ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਤੋਂ ਰਾਜੋਕੇ ਗੱਟੀ ਤੱਕ  
ਸੜਕ ਨੂੰ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨਾ**

**\*385. ਸਰਦਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ:** ਕੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ (ਭ ਤੇ ਮ) ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜੋਕੇ ਗੱਟੀ ਤੱਕ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸੜਕ ਨੂੰ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ?

**ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛਿੱਲੋਂ:** ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜੋਕੇ ਗੱਟੀ ਲਿੰਕ ਸੜਕ ਨੂੰ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡ (ਚੌੜਾ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ) ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸੜਕ ਸਕੀਮ ਫੇਜ਼-॥ ਅਧੀਨ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਕੇ ਮਨਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਰੂਰਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਸੜਕ ਦੀ ਅੱਪਗ੍ਰੇਡਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

**ਸਰਦਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ:** ਧੰਨਵਾਦ ਜੀ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਕੋਈ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਨਹੀਂ। ਨੈਕਸਟ ਕੁਐਸਚਨ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੜਕ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਤਾਅਲੂਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਮੈਨਸ਼ਨ ਹੈ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਮੈਨਸ਼ਨ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਲੈਪਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਬਜੈਕਟ ਨਾਲ ਕਨਸਰਨਡ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ.....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਸਬਜੈਕਟ ਨਾਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਲਿੰਕਡ ਹਨ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਦਿਉਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਲਵਾਂਗੇ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਸ ਕੁਐਸਚਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਬਿਲਕੁਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੀ। ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਕੀਮ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਹਨ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਕੀਮ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਨ ਦਿਉ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਕ੍ਰਾਈਸਟਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਨਹੀਂ ਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇੰਨੋਂ ਦਰਿਆ ਦਿਲ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਕਨਸਰਨਡ ਸਬਜੈਕਟ ਉਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਰੀਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਿਉ ਅਤੇ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਂ ਹੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਸੜਕ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਅਪਰੂਵਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਬੀਬੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੜਕ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿਉ। ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

### ਡਰੇਨ ਉੱਤੇ ਪੁਲ ਦੀਆਂ ਸਾਈਡਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ

**\*408. ਸਰਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ:** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧੀਪੁਰਾ- ਬਹੋਨਾ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਮੋਗਾ ਡਰੇਨ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ (ਬੁਰਜੀ ਨੰ: 92000) ਪੁਲ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਾਈਡਾਂ (Side Walls) ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ?

**ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ:** ਜੀ ਹਾਂ। ਇਹ ਮਿਤੀ 17-12-2012 ਨੂੰ ਮੁੱਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

**ਸਰਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ:** ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਡ੍ਰੇਨ ਦੇ ਪੁਲ ਦੀਆਂ ਸਾਈਡਾਂ ਮੁੱਕੰਮਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ

ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਮੋਗਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੇਮ ਕਾਰਨ ਕਾਫ਼ੀ ਡਰੇਨਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿੱਲਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੱਟਾਂ ਧਰੂ ਤਾਰੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਡਰੇਨਾਂ ਟੇਢੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਰੇ ਪੁਲ ਟੇਢੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਰਸਤੇ 90 ਡਿਗਰੀ ਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਡਰੇਨ 75 ਡਿਗਰੀ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਜਾਂ ਕਾਰ ਸਿੱਧੀ ਡਰੇਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਡਿੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਈਡਾਂ ਪੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੇੜੀ ਕਰਨਗੇ? ਸਾਈਡ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬਣ ਗਈ ਪਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕੰਬਾਈਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੋੜ ਕੇ ਡਰੇਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਬੇਅਰਥ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈਂਟਰ ਵਾਂਗ ਬੀਮ ਪਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਦੱਬ ਦਿਉਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਡਰੇਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਡਿੱਗੇ ਤਾਂ ਜਿਆਦਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਟੇਢੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਪੁਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀ ਇਹ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨਗੇ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਹ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਨੈਕਸਟ ਕ੍ਰਾਈਸ਼ਨ।

**ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਭਾਦਸੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੁਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਟੁੱਟਿਆਂ ਦਸ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ ਰੋਜ ਉਥੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਐਮ.ਐਲ.ਏ., ਵਜੀਰ ਉਥੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪੁਲੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਵਾਏਗੀ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਸ ਦਾ ਸੈਪਰੇਟ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੇਣਾ। ਨੈਕਸਟ ਕ੍ਰਾਈਸ਼ਨ।

### ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਵਿਖੇ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ

\*420. **ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ:** ਕੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਜੇਕਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ?

**ਸ਼੍ਰੀ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਭਗਤ:** ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਦੇ ਮਤਾ ਨੰ: 47 ਮਿਤੀ 26/07/2012 ਰਾਹੀਂ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਸਿਲੈਕਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਜਹਾਦਪੁਰ ਹੱਦਬਸਤ ਨੰ: 428 ਤਹਿਸੀਲ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਵਿਖੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਡੰਪ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਲੈਕਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਨੂੰ 2 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਨੰ: 1160 ਮਿਤੀ 08/10/2012 ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਨਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਿੰਡ ਜਹਾਦਪੁਰ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 8-9 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੌਣੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੈਲੀ ਮਿਓਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖਰੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉੱਥੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਮਧੀਨਪੁਰ ਦੀ ਵੀ ਪੈਲੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਵੀ ਲਗਵਾ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੂੜੇ ਕਰਕਟ ਨੂੰ ਡੰਪ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਡੀਆਂ ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੀਜ਼ ਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਮੰਗੀ ਹੈ, ਕੀ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਪੱਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਡੰਪ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੱਕੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣ ਸਕੇ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸਾਹਿਬ ਉਥੋਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਨ, ਅਗਰ ਕੋਈ ਸਸਤੀ ਅਤੇ ਠੀਕ ਜਗ੍ਹਾ ਉਥੇ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਵਾ ਦੇਣ। ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਹੀ ਬਣਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। (ਬੰਧਿੰਗ)

**ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ 44 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਡਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਸਤੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਦਿਵਾ ਦਿਆਂਗਾ ਜੀ? (ਆਪੰਜੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਬੰਧਿੰਗ)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਜੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਹੈ ਜੀ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹੁਣ ਮੈਂ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਬੋਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ।

### ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਕਾਰਡ ਨਵਿਆਉਣਾ

\*414. **ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਕੌਰ:** ਕੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ-

- (ੳ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਰਟ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਕੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ;
- (ਅ) ਸਾਲ 2011-12 ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਕਿੰਨੇ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੀ ਵੇਰਵੇ ਹਨ?

**ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ:** ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ:

- (ੳ) ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ 2.16 ਲੱਖ ਬੀ.ਪੀ.ਐੱਲ. ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਰਟ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਸਿਲੈਕਟਡ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਪਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਲੈਵਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰੀਨਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- (ਅ) ਸਾਲ 2011-12 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 14,722 ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਮੁਫ਼ਤ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 6456 ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ 8266 ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ।

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਕੌਰ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਨਾਲ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਡਿਟੇਲ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਪੀ.ਐੱਲ. ਫੈਮਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕਾਰਡ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ? I want the detail in figures.

### [ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਕੌਰ]

ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਕਾਰਡ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬਣਾਏ ਹਨ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹਾਂ ਜੀ, ਮੰਤਰੀ ਜੀ, ਕੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਰੇ ਲਿਸਟ ਹੈ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਜੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਸਟ ਦੇ ਦਿੰਦੇ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਤਾਂ ਉਧਰ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲਗਾ ਦੇਵਾਂ ਜੀ। ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਲੀਜੀਬਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 5, 982 ਹੈ ਪਰ ਬਣੇ ਹਨ 898 ਅਤੇ ਓਵਰਆਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, 4, 84,288 ਇਲੀਜੀਬਲ ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ. ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ 21000 ਕੁਝ ਕਾਰਡ ਹੀ ਬਣੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਤਰੀ ਮੈਡਮ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਜੀ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਹਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹੀ ਸਿਚੁਏਸ਼ਨ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਸਿਚੁਏਸ਼ਨ ਹੈ। ਅੱਜ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਪਾਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਵਾਲਾ ਬੈਰੀਅਰ ਨਹੀਂ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ. ਮੀਨਜ਼ ਅਤਿਅੰਤ ਗਰੀਬ ਲੋਕ, ਬਿਲੋਅ ਪਾਵਰਟੀ ਲਾਈਨ ਲੋਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ 30 ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਕਾਰਡ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਫੈਸਿਲਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮੰਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਸੈਕਿੰਡ, ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਮੈਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। I am not politicizing the issue. ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਧਿਆਨ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੇਖਿਓ ਇੱਕ ਮਿੰਟ, ਜਿਹੜੇ 2 ਲੱਖ 19 ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਸਿਰਫ 14,722 ਬੰਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਵੇਲ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ। ਕੀ ਆਪਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਤਿਅੰਤ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਮਿਊਨ ਸਿਸਟਮ ਇੰਨਾ ਤਕੜਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਟੈਪ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ

ਮਾਨਯੋਗ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ? ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਫਿਗਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੂਪਨਗਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਆਏ, 7690 ਇਲੀਜੀਬਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿੱਚ 4028 ਬਣੇ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਲਓ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ 21 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਇਲੀਜੀਬਲ ਸਨ ਤੇ 9 ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਥੇ ਬਣੇ not even 50%, ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਮੰਤਰਾਲਾ? ਟਾਈਮ ਬਾਊਂਡ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੇ ਦਿਉ ਕਿ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰ ਦਿਉਗੇ?(ਸ਼ੋਰ)..... ਨਹੀਂ .....ਨਹੀਂ, ਹੱਸਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬੜਾ ਸੀਰੀਆਸ ਇਸੂ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ, ਇੰਨੇ ਕਾਬਲ ਅਫਸਰ ਹਨ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ....(ਸ਼ੋਰ).....

(ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼: ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤਾਂ ਲੱਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ....)

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਪੋਜੀਸ਼ਨ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪੋਜੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਹਿਣਗੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਉਧਰ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਕਿਸਦਾ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਿਲਟੀ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਬੰਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਮੈਗਾ ਕੈਂਪ ਲਗਾਏ ਔਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਮਰੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਵਾਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰੋਚ ਕਰਾਂਗੇ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਹਿਕਮੇ ਕੋਲ ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ, every thing is available in the department ਪਰ ਇੱਕ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਦੂਜੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨਾਲ communication

**[ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]**

problem ਹੈ, ਡਿਟੇਲ ਲੈ ਲਓ ਅਤੇ send it to some body ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ, ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈਲਥ ਵਰਕਰ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹੋ can't the same employee be used ਜਿਹੜਾ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਡ ਬਣਵਾ ਦੇਵੇ, Can the Hon'ble Chief Minister not do it? ਕਿ 30 ਰੁਪਏ ਵਾਲੀ ਫੈਸਿਲਟੀ ਦੇ ਦਿਓ ਜੀ, 1000 ਰੁਪਏ ਨਾ ਦਿਓ, ਲੈਪਟਾਪ ਨਾ ਦਿਓ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਰਡ ਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿਓ। ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। (ਆਪੋਜੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਬੰਪਿੰਗ) not a political... ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਹ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਨਾ ਟਾਲ ਦਿਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਦੇਖਾਂਗੇ। ਇਸ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਲਗਾ ਕੇ ਇਨਸ਼ਿਉਰ ਕਰੋ, ਜਿਹੜਾ ਪੈਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 4 ਲੱਖ 84 ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, 16 ਲੱਖ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ ਦਿਓ, ਜਾਂਦਾ ਕੀ ਹੈ? ਇੱਕ ਦਿਨ ਕੱਢ ਲਓ, sit down and work out the detail, why, what are the problems? ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਕਸ ਕਰੋ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਹੇ? ਕਿਤੇ ਸੌਂਕੀਆ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ? (ਸ਼ੋਰ).....

**ਮੰਤਰੀ:** ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ).....

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਇੱਕ ਸੈਕਿੰਡ, ਲਾਸਟ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ this is not a .....(ਸ਼ੋਰ.....)

**ਮੰਤਰੀ:** ਭਾਸ਼ਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ.....

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, I tell you .....(ਸ਼ੋਰ.....)

**ਮੰਤਰੀ:** ਤੁਹਾਡੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਰੇ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕੁਐਸਚਨ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟ ਕਰਦੇ, ਕੁਐਸਚਨ ਪੁੱਟ ਕਰੋ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਕਾਰਡ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਐਡਰੈਸ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਾਰਡ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨ ਖਰਾਬ ਹੈ, ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ, ਕਲਰਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ, This is very simple thing, ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਕਸ ਕਰਵਾ ਦਿਓ, ਭਲਾ ਹੋ ਜਾਉ ਕਿਸੇ ਦਾ।

**Mr. Speaker:** This is not a zero hour.

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਵੀ ਇੱਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਕੱਲ੍ਹ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਆਏ ਸੀ। ਅੱਜ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦਾ ਬੜਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਉਸ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅੰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਾਦਰ ਵੀ ਇਸ ਹਾਉਸ ਦੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੀ ਰਹੇ, ਜੋ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋਗੇ, ਅਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂਗੇ, ਲੇਕਿਨ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾ ਦੇਣ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਐਕਸਪੰਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅੰਤ ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਚੈਕ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ...

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਦਿਮਾਗ ਨਾ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ।

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਾਡੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਠੀਕ ਹੈ, ਪੂਰਾ ਦਿਮਾਗ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ, we are ready to reply any question.

**ਸਰਦਾਰ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, \*\* \*\*

**Mr. Speaker:** Not to be recorded ਜੋ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

**Rana Gurmit Singh Sodhi:** Speaker Sir, It is very relevant question (ਵਿਘਨ) \*\* \*\*

**Mr. Speaker:** Not to be recorded. ਜੋ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੰਚਾਲਨ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 38 ਅਧੀਨ ਉਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮਝੇ ਜਾਣ।

\*\* Not recorded as ordered by the Chair.

**WRITTEN ANSWERS TO STARRED  
QUESTIONS LAID ON THE TABLE OF THE  
HOUSE UNDER RULE 38**

**ਚੰਨਭਾਨ ਛੇਨ ਦੇ ਪੁਲ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ**

**\*429. ਸਰਦਾਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ:** ਕੀ ਸਿੰਚਾਈ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਪਿੰਡ ਮੱਦਰਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਖੇ ਚੰਨਭਾਨ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਪੁਲ ਦੀ ਰਿਪੋਅਰ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ?

**ਸਰਦਾਰ ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ:** ਹਾਂ ਜੀ, ਪੁਲ ਸਟੇਟ ਦੇ ਐਂਟੀ ਵਾਟਰ ਲਾਗਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਲ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ 250.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੁਲ ਸਮੇਤ 137 ਨੰ: ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ 15 ਜਨਵਰੀ, 2013 ਤੱਕ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

**ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 417\*\***

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ।

**ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਉਮਰ  
ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ**

**\*418. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ:** ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਨਰਸਰੀ/ਨਰਸਰੀ/ਐਲ.ਕੇ.ਜੀ/ਯੂ.ਕੇ.ਜੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਿਤ ਮੰਤਰ ਲਈ ਉਮਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ?

**ਸਰਦਾਰ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ:** ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਨਰਸਰੀ/ਨਰਸਰੀ/ਐਲ.ਕੇ.ਜੀ/ਯੂ.ਕੇ.ਜੀ. ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਨਰਸਰੀ/ਨਰਸਰੀ/ਐਲ.ਕੇ.ਜੀ/ਯੂ.ਕੇ.ਜੀ. ਵਿੱਚ

\*\* For Starred Question No. 417 and reply there to please see Appendix to this Debates.

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID (3) 33  
ON THE TABLE OF THE HOUSE UNDER RULE 38

ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਉਮਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 6 ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਿਤ ਮੰਤਰ ਲਈ ਉਮਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

---

**ਖਪਤਕਾਰ ਝਗੜਾ ਨਿਵਾਰਨ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ  
ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਾ**

\*488. **ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਕੌਰ:** ਕੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਮੰਡਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ-

- (ਇ) ਖਪਤਕਾਰ ਝਗੜਾ ਨਿਵਾਰਨ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸਤਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ;
- (ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ਇ) ਦਾ ਉੱਤਰ ‘ਨਿੱਲ’ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਮੈਂਬਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?

**ਸਰਦਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ:** (ਇ) ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮਾਂ ਵਿੱਚ 21 ਲੇਡੀ ਮੈਂਬਰ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਰੇਕ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਡੀ ਮੈਂਬਰ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਲੇਡੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ।

---

**ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ**

\*406. **ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ:** ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਡਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ-

- (ਇ) ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2010-11, 2011-12 ਅਤੇ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ;

**[ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ]**

- (ਅ) ਚਾਲੂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਿਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿੰਨੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸੀ;
- (ਇ) ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਬਜਟ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਸਾਲਵਾਰ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨਾ ਬਜਟ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?

**ਸਰਦਾਰ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੁਕਾ:**

- (ਉ) ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਮੋਡ ਅਧੀਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2010-11, 2010-12, ਅਤੇ 2013-13 ਦੌਰਾਨ 24 ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰ ਸਾਲਵਾਰ ਵੇਰਵਾ ‘ਅਨੁਲੱਗ ਓ’ ਤੇ ਹੈ।
- (ਅ) ਸਾਲ 2010-11, 2010-12, ਅਤੇ 2013-13 ਦੌਰਾਨ 24 ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਮੋਡ) ਰਾਹੀਂ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ 128 ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- (ਇ) ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਧੀਨ ਚਲਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਲਾਨਾ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਖਰਚਾ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੈੱਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

**ਅਨੁਲੱਗ ‘ਓ’**

**ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਭਾਈਵਾਲੀ  
(ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ.ਮੋਡ) ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ 24 ਆਦਰਸ਼  
ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਤਫਸੀਲ**

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਂ	ਗਿਣਤੀ
1.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਚੋਗਾਵਾਂ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਛੱਤੂਭੀਲਾ	2

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID  
ON THE TABLE OF THE HOUSE UNDER RULE 38 (3) 35

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਂ	ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਂ	ਗਿਣਤੀ
2.	ਲੁਧਿਆਣਾ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਕਲਾਂ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਰੋਣੀ 3. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਧਾਂਦਰਾ	3
3.	ਸੰਗਰੂਰ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਝਨੇੜੀ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਗੰਢੂਆਂ 3. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਬਾਲਦ ਖੁਰਦ	3
4.	ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਕਾਲੇਵਾਲ੍ਹੁ	1
5.	ਮੋਗਾ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਦੌਲਤਪੁਰਾ ਨੀਵਾਂ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਰਣਸੀੰਹ ਕਲਾਂ 3. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਮਨਾਵਾਂ	3
6.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਹਰਦਾਸਾ	1
7.	ਮਾਨਸਾ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਭੋਪਾਲ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਬੋਹਾ 3. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਸਾਹਨੇਵਾਲੀ	3
8.	ਫਰੀਦਕੋਟ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਮੱਲਾ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਮਿੱਡਮਾਨ 3. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਪੱਕਾ	3
9.	ਸ.ਭ.ਸ.ਨਗਰ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਜੰਡਿਆਲਾ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਨਵਾਂ ਗਰਾਊਂ	2
10.	ਬਰਨਾਲਾ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਕਾਲੇਕੇ	1
11.	ਬਠਿੰਡਾ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਚਾਊਕੇ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਪਥਰਾਲਾ	2

**[ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ]**

**ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਧਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ  
ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ**

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ	ਗਿਣਤੀ
1.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਭਿਖਾਰੀਵਾਲ 2. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਕੋਟ ਪੰਦਲ	2
2.	ਤਰਨ ਤਾਰਨ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਬਲੇਰ ਖੁਰਦ	1
3.	ਫਿਰੋਜਪੁਰ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਬੁੱਕਣ ਖਾਂ ਵਾਲਾ	1
4.	ਬਠਿੰਡਾ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਕਨਾਲ ਕਲੋਨੀ	1
5.	ਰੋਪੜ	1. ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ, ਲੋਧੀਪੁਰ	1
<b>ਸਪੋਰਟਸ ਸਕੂਲ</b>			
1.	ਬਠਿੰਡਾ	1. ਸਪੋਰਟਸ ਸਕੂਲ, ਘੁੱਦਾ	1

**ਰਾਜ ਦੇ 128 ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ**

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤਾ ਸਥਾਨ
1.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2.	ਬਰਨਾਲਾ
3.	ਬਠਿੰਡਾ

- 1) ਚੋਗਾਵਾਂ 2) ਖਿਲਚੀਆਂ 3) ਬੰਡਾਲਾ  
4) ਲੁਹਾਰਕਾਂ ਕਲਾਂ 5) ਬੱਕਰੋਰ 6) ਫੱਤੂਭੀਲਾ  
7) ਘਰਿੰਡਾ 8) ਬੱਲ ਸਰਾਏ

- 1) ਰਾਏਸਰ 2) ਉਗੋਕੇ 3) ਕਾਲੇਕੇ

- 1) ਫਰੀਦਕੋਟ 2) ਚੱਕ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ  
3) ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਭਾਈਕਾ 4) ਚਾਊਕੇ  
5) ਕਨਾਲ ਕਲੋਨੀ ਬਠਿੰਡਾ 5) ਘੁੱਦਾ  
(ਸਪੋਰਟਸ ਸਕੂਲ) 7) ਪੱਖਰਾਲਾ

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID (3) 37  
ON THE TABLE OF THE HOUSE UNDER RULE 38

4. ਫਰੀਦਕੋਟ 1) ਮਿੱਡਮਾਨ 2) ਪੱਕਾ 3) ਮੱਲਾ
5. ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 1) ਕੰਜਾਰੀ 2) ਪੰਜੇਲੀ ਕਲਾਂ
6. ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 1) ਸੀਤੇ ਗੁੱਠ 2) ਹਕੂਮਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ  
3) ਹਰਦਾਸਾ 4) ਸੱਪਾਂਵਾਲੀ 5) ਅਸਫਵਾਲ  
6) ਓਸਮਾਨ ਵਾਲਾ 7) ਹਰਦਿਓ ਢਾਂਡੀ  
8) ਚੱਕ ਮੋਚਨਵਾਲਾ 9) ਬੁੱਕਣ ਖਾਨ ਵਾਲਾ  
10) ਬਹਾਵਵਾਲਾ 11) ਗੱਟੀ ਰਹੀਮ ਕੇ
7. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 1) ਕਾਲਾ ਨੰਗਲ 2) ਬਹਿਰਾਮਪੁਰ  
3) ਗੁਨੂਪੁਰ 4) ਚੀਮਾ ਖੁੰਡੀ 5) ਸੇਖਵਾਂ  
7) ਮਰੜ 8) ਮਨਵਾਲ 9) ਹਰਦੇਵਾਲ  
10) ਮਾਜਰਾ 11) ਪੁਖਰੀਵਾਲ  
12) ਭਿਖਾਰੀਵਾਲ 13) ਕੋਟ ਬੰਦਲ
8. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 1) ਦੁਲਮੀ ਵਾਲ 2) ਕੁਨੈਲ 3) ਚੱਕ ਲਾਦੀਆਂ  
4) ਸਰਹਾਲਾਂ ਕਲਾਂ 5) ਬੋਹਣ 6) ਕੋਟਲੀ ਖਾਸ  
7) ਨੰਦਾਚੌਰ 8) ਇਬਰਾਹੀਮਪੁਰ 9) ਅੱਜੋਵਾਲ
9. ਜਲੰਧਰ 1) ਬਘੇਲਾ 2) ਮਾਂਗੇਕੀ 3) ਕਮਾਲਪੁਰ 4) ਸੰਕਰ  
5) ਮੋਰੇ
10. ਕਪੂਰਥਲਾ 1) ਰਾਏਪੁਰ ਪੀਰ ਬਖਸ਼ ਵਾਲਾ 2) ਸਿਧਵਾਂ ਦੋਨਾਂ  
3) ਭਬਿਆਣਾ 4) ਉੱਚਾ
11. ਲੁਧਿਆਣਾ 1) ਮਾਛੀਆਂ ਕਲਾਂ 2) ਬੂਥਗੜ੍ਹ 3) ਮਿਉਵਾਲ  
4) ਮਾਨਕੀ 5) ਧਾਂਦਰਾ 6) ਰੋਣੀ 7) ਕੋਟਲਾ ਬੇਟ  
8) ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ 9) ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਕਲਾਂ 10) ਸਰਾਭਾ
12. ਮਾਨਸਾ 1) ਬੋਹਾ 2) ਭੂਪਾਲ 3) ਦਲੇਵਾਂ 4) ਸਾਹਨੇਵਾਲੀ  
5) ਵਰ੍ਹੇ
13. ਮੋਗਾ 1) ਦੌਲਤਪੁਰ ਨੀਵਾਂ 2) ਰੌਲੀ 3) ਰਣਸ਼ੀਹ ਕਲਾਂ  
4) ਮਨਾਵਾਂ 5) ਮਾਹਲਾ ਕਲਾਂ

**[ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ]**

- |                          |                                                                                                               |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 14. ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ<br>ਸਾਹਿਬ | 1) ਗੁਰੂਸਰ 2) ਵਡਿੰਗ 3) ਸ਼ੇਰਗੜ੍ਹ ਗਿਆਨ<br>ਸਿੰਘ 4) ਰਾਣੀਵਾਲਾ 5) ਕੱਟਿਆਂ ਵਾਲੀ                                        |
| 15. ਸ਼.ਭ.ਸ.ਨਗਰ           | 1) ਸਾਹਿਬ 2) ਜੰਡਿਆਲਾ 3) ਨਵਾਂਗਰਾ                                                                                |
| 16. ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ ਮੋਹਾਲੀ      | 1) ਜੋਹਲਾਂ ਕਲਾਂ 2) ਕਾਲੇਵਾਲ 3) ਕੁਰੜੀ                                                                            |
| 17. ਪਟਿਆਲਾ               | 1) ਅਕੈਂਤ 2) ਲਾਛੜ੍ਹ ਕਲਾਂ 3) ਟੌਹੜਾ<br>4) ਭੱਪਲ 5) ਹਰਿਆਉ ਖੁਰਦ                                                     |
| 18. ਰੂਪਨਗਰ               | 1) ਖਾਨਪੁਰ 2) ਗੱਗੇ 3) ਅੰਗਮਪੁਰ 4) ਲੋਪੀਪੁਰ                                                                       |
| 19. ਸੰਗਰੂਰ               | 1) ਨਾਰੀਕੇ 2) ਬਾਲਦ-ਖੁਰਦ 3) ਲਹਿਲ ਕਲਾਂ<br>4) ਮੰਡਵੀਂ 5) ਖੇੜੀ ਕਲਾਂ 6) ਗੰਢੂਆਂ<br>7) ਝਨੇੜੀ                           |
| 20. ਤਰਨਤਾਰਨ              | 1) ਕੰਗ 2) ਪੰਡੋਰੀ ਰਣ ਸਿੰਘ 3) ਭਿੱਖੀ ਵਿੰਡ<br>4) ਵਲਟੋਹਾ 5) ਕੈਂਰੋ (ਸਪੋਰਟਸ ਸਕੂਲ)<br>6) ਬਲੇਰ ਖੁਰਦ 7) ਨੋਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ |
- 

**PERSONAL EXPLANATION BY THE CHIEF MINISTER**

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਆਈਟਮ ਲਵਾਂਗੇ।  
ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ। ... (ਵਿਘਨ).... (ਸ਼ੋਰ).....

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ):** ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਵੋ  
ਜੀ। (ਵਿਘਨ) .... (ਸ਼ੋਰ) .....

**Mr. Speaker:** Please Sit down. ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਵੋ।  
ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ। Please sit down. ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਬੈਠ  
ਜਾਓ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜ਼ਿਰੋ  
ਆਵਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਜੀਰੋ ਆਵਰ ਹੋਏਗਾ, ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਏਗਾ।  
Please sit down.

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਜੀ..... (ਵਿਘਨ) .....  
(ਸ਼ੋਰ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ ਜੀ। ਜੀਰੋ ਆਵਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੱਸ ਬੈਠ ਜਾਓ, ਜੀਰੋ ਆਵਰ ਹੋਏਗਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀਰੋ ਆਵਰ ਹੋਏਗਾ। ... (ਵਿਘਨ) .... (ਸ਼ੋਰ)....

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਬਿਨਾ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਓ। .....(ਵਿਘਨ) ....(ਸ਼ੋਰ)....ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ, otherwise ਇਹ ਹਾਉਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣੋ ਕਿ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। I know what is your right. Please sit down

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ.ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ):** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੀ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਖੋ ਜੀਰੋ ਆਵਰ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ.....

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਬਿਨਾ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਚੰਨੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਢਾਵਾਂ। Please sit down.

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ: ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਆਉਟਲਾਈਨ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ.....**

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ।

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਸਾਹਿਬ, ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਦੁੱਖ ਹੈ, ਅਫਸੋਸ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਇਹਤਰਾਮ ਹੈ ਅੰਤ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਐਸ਼ਿਓਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਾਹ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹਤਰਾਮ, ਇੱਜਤ, ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ। (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿੱਜ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਭਾਵੇਂ ਮੇਰਾ ਪਰੈਰੋਗੋਟਿਵ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਵੇਖ ਲਵੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਚੱਲੋ, ਮੈਂ ਉਸ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਮਤਲਬ ਮੈਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਮੇਰਾ ਰਾਈਟ ਬਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਉਹ ਰਾਈਟ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਿਦਡਰਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਅੜੇ ਸੀ ਕਿ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਡਾ ਮਨਿਸਟਰ ਉਹ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਵੇ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਗੱਲ ਮੇਰੀ ਮੰਨ ਲਵੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੈਂਚਿੱਜ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਬਾਬਾ ਪਹਿਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਲੇਕਿਨ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਵੀ ਮੰਨਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਇੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਬਹਿਸ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਹੜੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਹਨ, ਉਹ ਰਿਪਲਾਈ ਦੇਣਗੇ, ਉਹ ਸੁਣ ਕੇ ਜਾਇਉ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਵਾਕ ਆਉਟ ਕਰਕੇ ਭੱਜ ਜਾਉ। ਫਿਰ ਗੱਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਵਾਂਗੇ? (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿੱਜ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਇੱਕ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਐਸ਼ਿਓਰੈਂਸ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਗੱਲ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਫੇਰ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਚਲੋ ਇਧਰੋਂ ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿੱਦ ਹੈ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦੁੱਖ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਿਆਸੀ ਬੰਦੇ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਆਖੋਗੇ ਕਿ ਇੰਨਾ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਹਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਐਕਸਪਲੇਨ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਅਗਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੇ ਬਹੁਤ

ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਰਾਜ ਆਇਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਿਠਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਲੋਹੜਾ ਹੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ....ਵਿਘਨ....ਹੁਣ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਓ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਆਦਤ ਹੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਣਾ ਹੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਚੁਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਲਿਆ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਚਾਰ ਦਿਨ ਟੱਪ ਜਾਣਗੇ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਜੀ 10,000 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਤਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ 100 ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਉਧਰਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਕਦੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਸਟਰੋਲੀਆ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਹਨ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਬਲਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਹਾਸਾ) ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ, ਮੈਨਹੈਟਨ ਏਰੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਰੇ ਫਲੈਟ ਹਨ। ਚਲੋ, ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਹਲ ਜਾਂ ਪਾਂਡੇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੇ ਗਵਾਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭੁਗਤਾਏ। ਚਲੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਡੱਡਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਗਰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਟਾਰਗੈਟ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਦੇਖੋ, ਜਦੋਂ ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬਣੇ। ਚਲੋ, ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿ ਹਾਊਸ ਬਣ ਜਾਣ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁੰਹੋਂ ਆਖ ਦਿਆਂ ਤੇ ਇਹ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿ ਹਾਊਸ ਬਣ ਜਾਣ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਬਣ ਜਾਣ। ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਆਂਢੀ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ... (ਵਿਘਨ).... ਬੀਬੀ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣ ਜਾਣ, ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ... (ਹਾਸਾ) ... ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਣਨ ਨੂੰ ਬੜਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, ਮਾਂ ਜੇਕਰ ਨੰਬਰਦਾਰ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੌਣ ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਣੂੰਗਾ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਪੁੱਤ ਉਸਦਾ ਮੁੰਡਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਮੁੰਡਾ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਮੁੰਡਾ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੌਣ ਨੰਬਰਦਾਰ ਬਣੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮੁੰਡਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਸਮਝ ਗਈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਪੁੱਤ ਅਗਰ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਵੀ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਤੂੰ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। (ਹਾਸਾ).... (ਵਿਘਨ).... ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁੱਖ

### **[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]**

ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਜਾਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਵੀ ਲੈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਗਰ ਸੋਚੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵੀ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਲੈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣ ਲਓ।

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ (ਵਿਘਨ).....।

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਦੇਖੋ, ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ। (ਬੰਪਿੰਗ) ਦੂਸਰਾ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰੋ ਪਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਵੀ ਮੰਨੋ। ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਣੋ ਹੋ ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਚਲੋ ਇਹ ਚੈਪਟਰ ਹੀ ਕਲੋਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਬੰਦੇ ਤੇ ਕੋਈ ਝੂਠੇ ਦੂਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਲੇਕਿਨ ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, .....(ਵਿਘਨ)... ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ ਜੀ, ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਮੇਰੇ ਤੇ ਦੂਸ਼ਣ ਲੱਗਣ ਅੱਤੇ ਉਸ ਗੱਲ ਦੇ ਦੂਸ਼ਣ ਲੱਗਣ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁੱਖ ਹੋਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਗੱਲਾਂ ਸਹਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦੁਸ਼ਣ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਇੰਨੇ ਭਰਾ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਐਤਕੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਬੈਠ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਦਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਮੰਦਰ ਹੈ, ਮਸਜਿਦ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਹੈ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਫਸਦੇ ਸਨ। (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਪਿੰਗ) ਮੈਂ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ। ਚਲੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਭਾਵੇਂ ਰੁਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇਣ ਦਿਓ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ, ਪਰਸੋਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦੇਣ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਂ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਆਖ ਦੇਣ ਕਿ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ਹੈ, 15 ਮਿੰਟ ਜਾਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ

ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇ ਦਿਉ। ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇ ਦਿਉ। ....(ਵਿਘਨ)... ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਬੈਠੇ ਜਾਂ ਨਾ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਰੂਰ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ। ਭਾਵੇਂ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਵੀ ਪੀ ਲੈਣਾ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਸੁਣ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਮੁੜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਦੂਸ਼ਣ ਨਾ ਲੱਗਣ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੰਨ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਦਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਫੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਵੈਂਡੇਟਾ-ਵੈਂਡੇਟਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹੋ। ਇਹੀ ਰੋਲ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 20,000 ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੈਂਡੇਟਾ ਹੈ। ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 1000 ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਕਿਹਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਲਿਸਟ ਮਿਲੀ, ਉਹ ਕੇਵਲ 39 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਉੱਤੇ ਵੀ ਵੈਂਡੇਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿੰਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ 7 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੈਂਡੇਟਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਿਊਨਲ ਹਾਰਮਨੀ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਹੈ (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿੰਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ)। ਆਹ, ਦਿੱਲੀ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਕੀ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵੀ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਕਰ ਦੇਈਏ ਕਿ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋ। ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਬੜੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਰਾਜ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਆਪ ਕਰਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬੜੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਤੇ ਕਦੀ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਦੀ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਅੱਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ, ਆਹ ਦਿੱਲੀ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਦੇਖੋ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਬਾਰੇ। ਮੈਂ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦਿਉ। ਅੱਜ ਚੌਪਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇ ਦਿਉ। ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਹਿ ਲੈਣ।

---

## MATTERS RAISED DURING ZERO HOUR AND REPLIES THERETO

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹੁਣ ਜੀਰੇ ਆਵਰ ਜੀ। ....(ਸ਼ੋਰ....ਵਿਘਨ....)

**ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਹ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਭਾਦਸੋਂ ਵਿੱਚ....(ਵਿਘਨ)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਨੀ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਈਏ।

**ਸਰਦਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਜੀਰੇ ਆਵਰ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਸਾਡੇ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਕੋਈ ਰੇਤੇ-ਬਜ਼ਰੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਸਲੇ ਛੋੜਨੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋੜਮੇਲਾ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿੱਚ ਬੀਮ-ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਸਤੇ 2.23 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਉਹ ਪੈਸਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਯਾਦਗਾਰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਪਈ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ? 6 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੀ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਨਾਲ ਐਸ਼ਿਓਰੈਂਸ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੀ ਨੀਅਤ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਲੇਕਿਨ ਸਾਡੇ ਲੋਕਲ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਜੀ ਨੇ....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਨਾਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

**ਸਰਦਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਇਹ ਯਾਦਗਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਹਾਡਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

**ਸਰਦਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ....(ਵਿਘਨ)....ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਦੋ ਹੋਰ ਮਸਲੇ ਵੀ ਹਨ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਇੱਕ ਪੁਆਇੰਟ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਖੜੀ ਸਾਹਿਬ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸੇਖੜੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਅੱਜੀਮ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪੁਆਇੰਟ ਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਦਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਬਟਾਲਾ ਵਿਖੇ ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਤੰਬਰ-ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ 47 ਲੋਕ ਜੋ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਸਨ, ਉਹ ਉੱਥੇ ਮਰ ਗਏ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਏਗੀਏ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਕਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ 10 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਗਏ ਸੀ ਅੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵੀ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਮਿਕਸ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਕਾਂਡ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਂਡ ਹੋਇਆ। ਇੱਕ ਲੋਕੈਲਟੀ ਵਿੱਚ 47 ਲੋਕ ਤੜ੍ਹਫ ਤੜ੍ਹਫ ਕੇ ਮਰੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉੱਤੇ ਵਰਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਰਾਤ ਦੇ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਰਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤੇ ਐਸ.ਐਮ.ਓ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਭੀਏ। ਲੋਕ ਤਾਂ ਵਧੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ 1500 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਬਿਮਾਰ ਹੋਏ ਤੇ 47 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਜੋ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 147 ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਐਸਟੈਬਲਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ? 47 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

**Mr. Speaker:** I can't compel that the Minister should give the reply. ਨਹੀਂ ਜੀ। ਮੈਂ ਕੰਪੈਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਣ। ਹਾਂ ਜੀ, ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ।

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਅਤੇ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਐਸੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰ ਸਹਾਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਗਹਿਰੀ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਬਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ, ਧਰਮਸ਼ਲਾਵਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸੋ, ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕੁਝ ਕੁ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਉੱਥੇ ਦਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੀ, ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਸੀ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਹਾਇਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਨਫਾਰਮ ਕੀਤਿਆਂ ਔਰ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਹੋਰ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਡਿਮਾਲਿਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਫੋਟੋਗਰਾਫ੍ਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਥੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਗਰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਗੇ? ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭਿਜਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਿਜਵਾ ਦੇਣਾ।

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭਿਜਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਭਿਜਵਾਏ।)

**ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਟਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸੇਖੜੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਵਿੱਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੇ ਗੰਦਗੀ, ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਹੈ। ਲੋਕ ਬਿਮਾਰ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖਦਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਅਕਾਲੀ-ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਇੱਕ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਏ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੀ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ। ਹੁਣ ਉਥੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਂ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਾਂਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਿਓਂਸਪੈਲਿਟੀ ਐਕਟ, 1911 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਅਤੇ 24 ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਹਰ ਸਾਲ ਚੋਣ ਹੋਣੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇੱਥੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ 26/9 ਨੂੰ ਚੋਣ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ 18/10 ਨੂੰ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 16/11 ਨੂੰ ਚੋਣ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਕਾਲੀ-ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ ਵੱਲੋਂ ਜਿਹੜਾ ਮਰਜ਼ੀ ਬੰਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲੈਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੋਟਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ, ਇਹ ਚੁਣ ਲੈਣ ਅਸੀਂ ਸਪੋਰਟ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਥੇ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਵਿਖੇ ਗੰਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਉਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਜਾਣੀਏ। ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੈਕਰੀਫਾਈਸ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਉਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟਰ ਲਗਾ ਦਿਓ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟਰ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਵੀ ਬਟਾਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਬੁਹਾਮ ਮਹਿੰਦਰਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣੇ ਗੱਲ ਕੀਤੇ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੈਂਡੇਟਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ.....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਦੋਂ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਲੈਣਾ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਬੁਹਾਮ ਮਹਿੰਦਰਾ:** ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦਿਉ ਜੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਵੇ ਜੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸਮਾਣਾ ਥਾਣੇ ਦੀ 162 ਨੰਬਰ ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਟੋਟਲ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 307 ਲਗਾਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 307 ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਜੀ ਉਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। \*\*\* \*\*

**Mr. Speaker:** Thank you.

**ਸ਼੍ਰੀ ਬੁਹਾਮ ਮਹਿੰਦਰਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਵੇ, ਅੱਗੇ ਸੀਰੀਅਸ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇੰਨਾ ਮਗਰ ਪਏ, ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ \*\*\* \*\*\* ਦਾ ਮੇਰੇ ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹੈ। ਇਸ \*\*\* \*\*\* ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ 2 ਲੱਖ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਇਸ ਤੋਂ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਸੀ। ਦੂਬਾਰਾ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਨੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕੋਲ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਜਿਹੜਾ ਆਈ.ਓ. ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ 10000 ਰੁਪਿਆ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮੌਕੇ ਤੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਹਾੜਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਅਤੇ \*\*\* \*\*\* ਨੇ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। It is a false case. ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਸ਼ਿਓਰੈਂਸ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਵੀਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਕੈਂਸਲ ਕਰਵਾਉਣ। ਬਰਾਏ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਚਾਹੁੰਗਾ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਭੱਟੀ ਸਾਹਿਬ....(ਵਿਘਨ).....

---

\*\*\* \*\*\*Expunged as ordered by the Chair.

**ਸ਼੍ਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ:** ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ ਹੁਣ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਹੀ ਉਠ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਕਿ ਇਹ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ..... (ਵਿਘਨ)....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਜੀ, ਬੈਠ ਜਾਓ...ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਜੀ, ਬੈਠ ਜਾਓ ....(ਵਿਘਨ).....

**ਸ਼੍ਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ:** ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਨਵਿੰਸਡ ਹਾਂ..... (ਵਿਘਨ)....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਹੋ ਕੀ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਇੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਉਹ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਾਮ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਇੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ \*\* \*\* ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਕੱਟ ਦੇਣਾ \*\* \*\* ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੱਟ ਦੇਣਾ ਅਤੇ \*\* \*\* ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਕੱਟ ਦੇਣਾ।

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਡਿਟੇਲ ਦੇ ਦੇਣਾ, I will examine it.

**Shri Brahm Mohindra:** Thank you.

**ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ):** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਤੇ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਉੱਥੋਂ ਖੇਡਾਂ ਸੀ। ਦੋ ਬੰਦੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਬੇਇੱਜਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਪੱਗ ਲਾਹੁਣੀ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਉਹ ਬੰਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਉਤੇ ਫੜੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਐਡਮਿੱਟ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰੀ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਬੇਇੱਜਤੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਕਾਇਦਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰੀ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਪੈਸ਼ਲੀ ਦੁੱਧ ਦਾ ਦੁੱਧ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਆਵੇ, ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕੋਈ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਨਜਾਇਜ਼ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ। ਕੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਆਪਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਹੋਣ, ਉੱਥੋਂ ਆਪਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਵਾਈਏ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਲਾਹੁਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ।

\*\* \*\*Expunged as ordered by the Chair.

**ਸ਼੍ਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ..... \*\* \*\*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਜੀ, ਮਹਿੰਦਰਾ ਜੀ, ਹੁਣ ਨਹੀਂ, No, Nothing is going to be recorded. ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ, ਪਲੀਜ਼। ਨਹੀਂ, ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪੈਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ..... (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਪਲੀਜ਼ ਬੈਠ ਜਾਓ।

**ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ:** ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਰਵਾ ਲਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ....(ਵਿਘਨ)

**ਸ਼੍ਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, \*\* \*\*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਜੀ, ਨਹੀਂ, Please sit down. ਮਹਿੰਦਰਾ ਜੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਕਿਉਂ ਵੇਸਟ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਵੀ ਭੁਗਤਾਉਣੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਟਾਈਮ ਵੇਸਟ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਹਾਂ ਜੀ, ਭੱਟੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ।

**ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ:** ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਅੱਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਐਸ਼ਿਊਰ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੈਨਡੇਟਾ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਪਿਛੇ ਹੋ ਗਿਆ, ਬੇਸ਼ਕ ਸੀ.ਐਮ.ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਊਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੱਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਲ 2006 ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਰਡਰ ਹੋਇਆ ਸੀ....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਹ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਮਸਲਾ ਕੀ ਹੈ?

(ਕੁਝ ਅਵਾਜ਼ਾਂ : 2006 ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਜ ਸੀ।) (ਵਿਘਨ)

**ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ:** ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਲੈਣ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਸਰ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ, ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 2006 ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਰਡਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ। ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਾਤਲ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਦਾ ਮਰਡਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਬੇਟਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉੱਤੇ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਫੂਲ ਥਾਣੇ

---

\*\* Not recorded as ordered by the Chair.

ਵਿੱਚ 2008 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਹੋਈ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਬੜੀ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਰਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਮੁਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਾਤਲ ਹਨ, ਉਹ ਬਾਹਰ ਆ ਸਕਣਗੇ। ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਫਾਇਰਿੰਗ ਹੋਈ ਪਰਤੂੰ ਪਰਚਾ ਸਾਡੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਫਿਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ, ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ ਪੜਤਾਲ ਹੋਈ, ਉਹ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਲੇਟੈਸਟ ਪਰਸੋਂ-ਚੌਥੇ ਫਿਰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉੱਚੇਚੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਟਾਈਮ ਕੱਟਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ। ਸਾਨੂੰ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੌਂਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇੰਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਜੋ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣ ਤੇ ਇਸ ਗਰੀਬ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ 24 ਘੰਟੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਥਾਈਂ ਹੀ ਰਾਉਂਡ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਇੰਨੀ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮਸਲਾ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਇਸੂ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਮੰਖਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਬਾਬਤ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਐਸ.ਐੱਸ.ਪੀ.ਜ਼. ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਇੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ concerned officer will be brought to book. ਇਹ ਮੇਰੀਆਂ ਕਲੀਅਰ ਇੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਵੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਗਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਕੱਲਾ ਹਾਉਸ ਹੀ ਡਿਸਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਮੀਡੀਅਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। You are most welcome. ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਦੱਸ

ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਹੈ। Definitely we will examine it.

**ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ:** ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ S.M.S. ਕੀਤਾ ਸੀ। .....(ਹਾਸਾ)...

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ :** ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੰਬਰ ਤੇ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। (ਸ਼ੋਰ)

**Mr. Speaker:** Zero Hour is over. ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉ ਮਤਾ, ਸਰਦਾਰ ਮਹੇਸ਼ਟਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ।

---

## CALL ATTENTION NOTICE UNDER RULE 66

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 4)

**ਸਰਦਾਰ ਮਹੇਸ਼ਟਿੰਦਰ ਸਿੰਘ:** ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਅਰਥਾਤ, ਬਾਧਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਕਰੀਬ 23-24 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ 1000 ਦੇ ਲਗਭਗ ਲੋਕ ਹੈਪੇਟਾਈਟਿਸ-ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 60-65 ਮੌਤਾਂ ਹੈਪੇਟਾਈਟਿਸ-ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਕਰਕੇ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਵਰਲਡ ਹੈਲਥ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਕੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਸਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਭੈਅ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇ-ਨਜ਼ਰ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਅਤਿ ਗਰੀਬ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਫੌਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ, ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਦੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਮ ਭੇਜ ਕੇ ਚੈਕ-ਅਪ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ।

**ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ-**

1. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੋਗਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰਚ, 2010 ਵਿੱਚ ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਲਈ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਵੇ ਦੌਰਾਨ 22,000 ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਿੱਚ 1300 ਲੋਕ ਪੀਲੀਏ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੱਕੀ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਵੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 171 ਸੱਕੀ ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ ਦੇ ਕੇਸ ਲੈਬ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ 28 ਕੇਸ ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ ਲਈ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਪਾਏ ਗਏ।
2. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦਾ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 45 ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਟੈਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 21 ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੈਂਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਐਟੋਮਿਕ ਐਨਰਜੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਜੋ ਕਿ 60 ਮਾਈਕ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਹੈ, ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।
3. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਉਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੰਪੇਨ 1 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਸਿੰਪਟਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਸੱਕੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। 31 ਦਸੰਬਰ, 2012 ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਪੇਨ ਉਪਰੰਤ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
4. ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ:-

  - \* ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ ਦੀ ਟੈਸਟਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਹੀ ਉਪਚਾਰ ਕਰਵਾਉਣ।
  - \* ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਲਈ ਜਾਵੇ।
  - \* ਕਾਲੇ ਪੀਲੀਏ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ

### (ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਡਰੀ)

- ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- \* ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਟੀਕਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਸਰਿੰਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
  - \* ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਟੀਕੇ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
  - \* ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਪੋਜੇਬਲ ਸਰਿੰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।
  - \* ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਰੋਕਖਾਮ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਸਰਦਾਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

**ਸਰਦਾਰ ਮਹੇਸ਼ਏਂਦਰ ਸਿੰਘ:** ਸਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਗੁਜਾਰਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਠੀਕ ਹੈ, ਜੋ ਵਜੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਸ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਪਰਾਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਕੈਂਸਰ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਬਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਨਿਸਥਤ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੋਗੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਕਸਬੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ? ਕੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਕਸਬੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਉਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਜਿਹੜੇ ਅਤਿ ਦੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਹਨ, ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?

**ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਿਮਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਏ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਵਾਓ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਕੈਂਸਰ ਨੂੰ ਡਿਟੈਕਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੰਪੇਨ ਚਲਾਈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 1 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਕੰਪੇਨ ਚਲਾਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਲਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਥੇ ਹੌਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੈਂਸਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦੀ ਗਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਟੇਟ ਹੈਲਥ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ, ਯੂਨੀਅਨ ਹੈਲਥ ਮਨਿਸਟਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਆਨੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਣਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਲਈਏ ਕਿ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ-ਕਿੰਨੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਕੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਢ ਲਈਏ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਭੇਜ ਕਰਵਾਉਣ ਕਿ ਕਿਤੇ ਪਾਣੀ ਦੋ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਦੂਸਰਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਖਾਦ, ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਤੇ ਪੈਸਟੀਸਾਈਡਜ਼ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

**ਸਰਦਾਰ ਮਹੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਹੈ ਜੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਜਾਰਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਈ ਮਸਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਪ੍ਰੀਆਰਟੀ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਆਰਟੀ ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ ਕਸਬਾ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੀਆਰਟੀ ਤੇ ਲੈ ਆਵੋ।

**ਮੰਤਰੀ:** ਠੀਕ ਹੈ ਜੀ। ਪ੍ਰੀਆਰਟੀ ਤੇ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ।

### PAPERS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਅਗਲੀ ਆਈਟਮ। ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ। ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ ਜੀ, ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ।

**ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ):** ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮੱਦ ਨੰ: IV ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਲੜੀ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 12 ਤੱਕ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ:-

1. ਸਾਲ 2009-10 ਅਤੇ 2010-11 ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ 44 ਵੀਂ ਅਤੇ 45 ਵੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 619 (ਓ) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
2. ਸਾਲ 2010-11 ਲਈ ਕਾਨਵੇਅਰ ਦੀ 16 ਵੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 619 (ਓ) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
3. ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਲੇਖੇ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 33(4) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਵਿਵਰਣ।
4. ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 35(3) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
5. ਸਾਲ 2007-2008 ਅਤੇ 2008-2009 ਲਈ ਜਲੰਧਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਜੇ ਡੀ ਏ) ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਵਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 53 (5) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

6. ਸਾਲ 2007-2008, 2008-2009 ਅਤੇ 2009-2010 ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 54 (2) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
  7. ਸਾਲ 2009-10 ਲਈ ਗਰੇਟਰ ਮੁਹਾਲੀ ਖੇਤਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਗਮਾਡਾ) ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਵਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 53 (5) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
  8. ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਪੁੱਡਾ) ਦੇ ਸਾਲਾਂ 2008-09 ਅਤੇ 2009-10 ਲਈ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਵਰਣ ਅਤੇ ਸਾਲ 2010-11 ਲਈ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਵਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 53 (1) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
  9. ਸਾਲ 2010-11 ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੈਲਥ ਸਿਸਟਮਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 (4) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
  10. ਸਾਲ 2010-2011 ਲਈ ਜਲੰਧਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਲੰਧਰ (ਜੇ ਢੀ ਏ) ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 54 (2) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
  11. ਸਾਲ 2009-10 ਅਤੇ 2010-11 ਲਈ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਲਾਨਾ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 53 (1) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
  12. ਸਾਲ 2007-08 ਲਈ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਵਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਧਾਰਾ 53 (5) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
-

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਬਹਿਸ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

ਕੁੱਲ ਸਮਾਂ: ਢਾਈ ਘੰਟੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਲਈ: ਸਵਾ ਘੰਟਾ। ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ: ਸਵਾ ਘੰਟਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀ ਲਿਸਟ ਦੇ ਦੇਣ।

---

## DISCUSSION ON THE LAW AND ORDER SITUATION IN THE STATE

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ।

**ਊਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ):** ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ -

ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ-

ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਹਾਂ ਜੀ, ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ (ਅਬੋਹਰ):** ਆਨੱਦੇਬਲ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਖਦੇ ਮੁੱਦੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਟੇਚਰ ਨੂੰ, ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਉਹ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਨਸੀਡ ਕੀਤਾ ਹੈ as he said it was his right. What we were claiming yesterday was on procedural ground that it was established through your corrigendum also and it was outright also to have a debate. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ

ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਨਾਲ ਕਨਸੀਡ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, before I come to law and order, I would also indulge a few moments of personal explanation. ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਇੱਜਤ ਹੈ, I have taken him as my ideal. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਲੀਟਿਕਸ ਦੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ. ਇਨ ਪਾਲੀਟਿਕਸ but beyond that ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ I have watched him very closely I would not claim myself ..... ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦਰੋਣਾਚਾਰਿਆ, ਅਰਜਨ-ਪਾਂਡਵਾਂ ਵਗੈਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਏਕਲਵਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਨੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੇ ਜੋ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਸੀ। That is another thing ਮੈਂ ਏਕਲਵਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਕਸ਼ਣਾ ਦੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਕਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਗੰਠਾ ਕੱਟ ਕੇ ਦੇ, ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ CLP Leader ਬਣਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੁਖ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ I am not the one ਜਿਹੜਾ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਬੈਠਾ ਹਾਂ, ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ If I can not keep the dignity of my Chair, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, I would be the first one to step down even from my MLAship. ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਸਿੱਖੀਆਂ from my experience and from my family, from my father.... I uphold and I try to maintain that dignity.... every word which I say is substantiated. I do not make any frivolous claim or any frivolous charges. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, there are certain things in him which I cannot copy, the kind of ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੈਠ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। I cannot put in that kind of energy neither I could see.... nor could I see his energy.... ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਇੱਕ ਤਾਂ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਇੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਹਲੀਸੀ ਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੜੀ ਸਿੰਸੀਅਰਲੀ ਬੈਠ ਕੇ ਵਾਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ whether it was a very minor issue. He was very

**[ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]**

sincere, He was noting down everything. ਸਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿ ਚਲੋ, ਚਾਹ ਪੀ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ but I am also like he said, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੈ, ਸਰ, first of all I make it clear ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਜਦੋਂ ਇੱਥੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਮੰਗਣ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

Speaker Sahib, there is lack of communication and sometimes there is some misrepresentation. ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਡਿਵੈਲਪ ਹੋਈ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਮੈਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਗਿਆ, ਚਾਹੇ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਧਰਨਾ ਲਾਇਆ, in every meeting I had said that I have full faith in human values. Especially, I have full faith in Hon'ble Chief Minister, Sardar Parkash Singh Ji Badal. If he had his way, this situation would not have emerged. ਰਿਕਾਰਡ ਕਢਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੋਲੋ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ 8 ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ without any provocation, without anybody asking, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਂਗਾ.....(ਵਿਘਨ).....

**ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਹਾਡਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਕੀ ਹੈ?

**ਡਾਕਟਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਥੋਂ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਕਢਵਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। (ਵਿਘਨ) ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹੈ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾ ਦਿਆਂਗੇ। ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਵਾਂ, ਚਾਹੇ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਵਾਂ, ਇਸਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ। ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਲਈਆਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਂਗਾ, fair enough ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਪੈਣ।.... (ਵਿਘਨ) ਬਿਲਕੁਲ-ਬਿਲਕੁਲ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀ.ਐਮ.ਸ਼ਿਪ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਆਖੀ ਕਿ ਮੈਂ 5 ਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਾਂਗਾ। Fair enough, He was confident... ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ 5 ਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਾਂਗਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਜਿਸ ਕੰਟੈਕਸਟ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੀ ਕਹਿ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵੀ ਕਹਿ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਲਗਾਮ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸੀ। (ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚੋਂ ਅਗਵਾ ਹੋਈ ਹੈ (ਵਿਘਨ).... ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਬੱਚੀ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਸਚਦੇਵਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬੱਚੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੀ। ਉਸ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਭੱਜ ਕੇ ਗਈ ਹੈ। ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਭੱਜ ਕੇ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। That is not an issue. ਇਸੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਈਨਰ ਬੱਚੀ ਅਗਵਾ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਨਹੀਂ, 2-2 ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ। I have never seen such a situation. ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚੀਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜਾਖੜ ਹੁੰਦਾ ਕੌਣ ਹੈ ਇਸ ਇਸੂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਡੇਟ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ 24 ਤਰੀਖ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੁਨੀਲ (ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕਮਾਰ ਜਾਖੜ) ਉੱਥੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 13 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਗਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ

### [ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]

ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਦਿਨ ਪੂਰਾ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਫਰੀਦਕੋਟ ਬੰਦ ਰਿਹਾ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੈਠੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਗਾਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲ ਗਈ ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੱਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਲਗਾਮ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। It will come down to you, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਨਾ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਮੌਚੀ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬਾਗੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੌਪਰੀ ਇੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਇੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਕਾਕਾ ਜੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਲਗਾਮ ਫੜੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਹਾਈਜੈਕ ਕਰਕੇ ਲੈ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਾਪਸ ਲਉ। ਦੂਜੀ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹਲੀਮੀ ਜਿਹੜੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਸੀ। Somehow, this present regime smacks of arrogance. ਇੰਨਾ ਘੁੰਮੰਡ। ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। We are sitting on this side, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਤਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। We have to accept it ਪਰ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਆਈਡਲ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ and we are trying to follow him. ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਹਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੇ। Is this that the way ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੇ ਕੱਢਣਾ ਹੈ? ਇਹ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀ ਕਰਨਗੇ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੇ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਇੱਕ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਬੱਚੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। It is a very serious issue. Every man's house is his castle, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੋ ਬੰਦਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਝੱਪੜੀ ਹੈ, ਬੂਹਾ ਲਾਲਿਆ that is his castle ਘਰੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੱਚੀ ਲੈ ਗਏ। That's another thing ਦੇਖੋ। ਉਸ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਮਾਣ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਪਿਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ, ਅਜੇ

ਸਸਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਬੱਚੀ ਨੇ ਸਗੋਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੀਤਾ ਆਪਣੇ ਫਾਦਰ ਨੂੰ ਕਿ ਇਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਮੈਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਆ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਦਰੁਸਤ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਮੇਰੇ ਸੁਨਖੇ ਸਰਦਾਰ ਉੱਥੇ ਬੱਚੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਗਏ। ਕਿੰਨਾ ਮਾਣ ਸੀ। Every man takes pride for his child. For every child his father is a hero. ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਵਾਕ ਸੀ, my father was not even a Sarpanch. I have an image of him, which is larger than life, although later on he went on to achieve great positions. Every child carries that image of their parents in their minds. ਜਦੋਂ ਬੱਚੀ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। Every child has that kind of an image ਇਹ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਪਦ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫੀਡੀਆਂ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਸਹੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਪੂ ਜਿਸ ਦੇ ਫੀਡੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਵਰਦੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਿਵਾਜ਼ ਹੀ ਹੋਰ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਥਾਣੇਦਾਰ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਨੀ ਮਾਣ, ਪਰ ਉਸ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ, who are brought up on these things ਕਹਿੰਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਥਾਣੇਦਾਰ ਰੋਲ ਤਾ। They are fed on these things. ਅੱਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਥਾਣੇਦਾਰ ਰੋਲ ਦਿਓ। This has become prestige and status issue, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਆਹ ਪਿਆ ਹੈ ਥਾਣੇਦਾਰ। ਉਸ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਉਸ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਚੁੰਨੀ ਪਾਸੇ ਕਰ, ਤੂੰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਹੈਂ ਨਾ? He was so power drunk ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਥਾਪੀ ਸੀ। This is what I am coming to. ਉਸ ਗੱਲ ਤੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, This is not a single issue. ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੇਸ ਉੱਥੇ ਰੱਖਿਓ ਜੀ, ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਕੇਸ ਉੱਥੇ ਰੱਖਿਓ ਜੀ, ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ but Speaker Sahib, why I am talking of these issues, whether Supreme Court has said anything or ਜਿਹੜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ these are only manifestations of the rot

### [ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]

which has set into the system (thumping by Opposition Benches) ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਸੂਗਰ ਵਗੈਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਛੁੱਟ-ਛੁੱਟ ਕੇ ਨਾਸੂਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਹ ਹੈ। What is the basic problem? ਉਹ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? And the root cause of the problem is there. We do not need to unravel a large mystery for that, that why this universe was created. ਕੋਈ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਐਕਸਲੋਰੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ we are just to find out ਕਿ ਕਿਉਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਐਡੀ ਹਿੰਮਤ ਪਈ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੱਜ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਮੰਗ ਲਈਏ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਬਥੇਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਵਿਸਕੋਨਸਿਨ (ਅਮਰੀਕਾ) ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਸੈਂਡੀਵੁੱਡ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਵੇਟਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। Not to worry about Haryana, Delhi or America. ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਸਾਂਭੀਏ। Then create a mirror ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਮੇਜ ਕਰੀਏਟ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਇਹ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਆਹ ਹਨ। ਵਿਸਕੋਨਸਿਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਆਪਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚਲੋ, ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਬੜੇ ਛੋਟੇ ਹਨ। ਬੁਸ਼ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਸ਼ ਦਾ ਬੇਟਾ ਕੌਂ ਸੀ? ਪਿਛ ਪੁੱਤ ਦੌਨੋਂ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ There is a feudal system ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਆਉਣੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਘੱਟ ਕਰਾਓ। Trade is well enough ਪਰੰਤੂ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ .... (ਵਿਘਨ)....

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ, ਸਿੰਚਾਈ (ਸਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ) ਵੱਲੋਂ ਵਿਘਨ.....)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਠੰਡਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾਓਗੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਪ ਕਰਾਵਾਂਗਾ। ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਪਲੀਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਫਿਊਡਲ ਸਿਸਟਮ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਕੋਲ ਇੰਨੇ ਇੰਨੇ ਗੰਨਮੈਨ ਹਨ, ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੰਮਾ ਫਿਰਾ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਿਕਾਰ-ਸ਼ਕੂਰ ਵੀ ਖਿਡਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹਨ, ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਉਥੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉੱਥੇ ਬੜੀ ਆਓ ਭਗਤ ਹੋਈ ਹੈ। ....(ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਫੋਟੋਆਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਥੇ ਗੋਲ ਗੱਪੇ ਖਾਂਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਛੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਗਏ ਸੀ, ਗੋਲ ਗੱਪੇ ਵੀ ਖਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਲੂਕਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਥੋਂ ਸ਼ਰੀਫ਼ਉਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਰਾ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਓ ਭਗਤ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੇਖਿਆ ਕੀ ਗਿਆ, ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਆਰਡਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਮਰਸੀਡੀਜ਼ ਆਰਡਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਾਂ ਕੋਈ ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ):** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿਆਪੰਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਮਰਸੀਡੀਜ਼ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ, ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ, ਕਿੱਧਰ-ਕਿੱਧਰ ਜਾਣਗੇ? ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪਾਸੇ ਜਾ ਨਹੀਂ ਰਹੋ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਹੀ ਬਹਿਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੈਸੇ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ, ਇਹ ਜਿਹੜੀ

### [ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]

ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਸਿੱਧਾ-ਸਿੱਧਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ there is a parallel criminal economy running. There is a syndicate of goons, of politicians and of Police Administration. This is a result of that ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਰਿਜ਼ਲਟ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਇਹ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੋਸ਼ਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। I would call it anti-social engineering. ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। Now, they are looking for their pound of flesh. ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਬਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਫੋਟੋ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਢਵਾਏ ਹਨ, ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਢਾਓ, ਇਹ ਕਢਾਓ, ਉਹ ਕਢਾਓ, ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਤੇ ਕੀ-ਕੀ ਕੇਸ ਹੈ? ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। They will come up with that. ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਇੱਥੇ ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਫੋਟੋ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕਈ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਟਾਈਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਸਤਾ-ਬੇਅ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਬਸਤਾ-ਬੇਅ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਟੇਬਲ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕੌਣ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪੇਜ ਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਐਡਰੈਸ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਕਾਲੀ ਜਥਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ, ਮੁਹੱਲਾ ਸ਼ਰੀਫਪੁਰਾ, ਸਾਹਮਣੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਸੁਖਬੀਰ ਜੀ (ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਡਰੀ) ਨੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਮਿਲੀ ਸੀ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਜਿਹੜੇ ਬਸਤਾ-ਬੇਅ ਆਦਮੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆ ਵੱਤੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਊ ਪੁੱਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੇਖੋ। ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਬੈਠਦੇ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ....

(ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼: ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਬਸਤਾ-ਬੇਅ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿਓ।)

ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕੇਸ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਪਾਂ ਅੱਜ ਇਥੇ ਰਲ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ....(ਵਿਘਨ....) ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਫੈਕਟਸ ਦੱਸਾਂਗਾ ਤੇ ਪਰੂਵ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਬੰਦੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੈ। (ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਫੋਟੋ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਵਿਖਾ ਰਹੇ ਸਨ।) ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਗਏ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਫੋਟੋ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਰੀਫਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ। ਦੋ ਠੇਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬਗਲ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ 3 ਠੇਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਰੀਫਪੁਰਾ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਕੋਲ ਹਨ। ਆਹ, ਮੈਂ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। I will lay it on the Table of the House ਇਹ ਲਿਸਟ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੋਲੋਂ ਆਖੋਰਾਈਜ਼ਡ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਮੰਗੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਜੈਨੂਅਨ ਠੇਕੇ ਹੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਲਿਸਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਏਜੰਸੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਲਿਸਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ। ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਮ ਅਰੋੜਾ ਜੀ ਇੱਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਠੇਕੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਅਰੁਣਾ ਜੀ ਵੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 88 ਅਪਰੂਵਡ ਠੇਕੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੁੱਲ ਉਥੇ 163 ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ....(ਵਿਘਨ.....)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ, ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ, ਸਿੰਚਾਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਫ਼ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। .....ਵਿਘਨ.....)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਕੰਟੀਨੂਿ ਕਰੋ। ਠੰਡਲ ਜੀ, ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਕਹਿ ਲੈਣਾ। (ਆਪੋਜੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੋਰ.....ਵਿਘਨ.....) don't waste the time ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, what I am calling (....ਵਿਘਨ...) criminal economy is not just ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਰਾਹੂਲ ਗਾਂਧੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿ ਕੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਨਸ਼ਾ-ਪੱਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 70 ਫੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਸਤ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ

### [ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]

ਸਰਕਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਤੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਡਿਬੇਟ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ ਜੀ ਵੀ ਸਨ। He also agreed that figures do not count, numbers do not count but the fact is that ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੈ। Will this government make a sincere declaration here ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਚੈਨਲ ਵਾਲਾ ਮਾਡਰੇਟਰ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਡੀਂਗ ਮਾਰੀ and he was saying you were trying to politicize the issue. ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਆਏ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ he was also trying to teach you and he did the same thing to me. As a responsible channel we keep an eye on the situation and do monitor it. ਅੱਜ ਮੈਂ ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਹ 5 ਠੇਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜਾ ਇੱਜਤ-ਮਾਣ ਤੁਹਾਡਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਅਕਸੈਪਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। I accept out of that it will be very becoming the Hon'ble C.M. that ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਨਰੋਬਲ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਣ ਕਿ ਆਹ ਕੇਵਲ 5 ਠੇਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਠੇਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਠੇਕੇ ਅਗਰ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਠੇਕਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਬਾਣੇਦਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਵੇਗਾ। (ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ)

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਨੇ ਜੋ ਇਲਲੀਗਲ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਤੌਰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਤੇ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਤੋਂ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਲਿਸਟ ਦੇ ਦਿਉ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਨਸ਼ਿਓਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਜੇ ਉਹ ਇਲਲੀਗਲ ਹਨ ਤਾਂ we will take strict action (ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਘਨ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਹਾਡਾ ਲੀਡਰ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟਾਈਮ ਵੇਸਟ

ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਟਾਈਮ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ... (ਵਿਘਨ)...  
ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਟਾਈਮ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

**ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦੀ ਗੱਲ  
ਰੱਖਣੀ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ। ਜਾਖੜ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੰਟੀਨਊ ਕਰੋ।  
...(ਵਿਘਨ)....

**ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ:** ਜਿਹੜਾ ਪਰਚਾ ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਤੇ ਜਿਸ  
ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਬੰਦਾ ਵੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਮੈਂ  
ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਬੜੀ ਮਾੜੀ  
ਗੱਲ ਹੈ। ....(ਵਿਘਨ)....)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਜਾਖੜ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੰਟੀਨਊ ਕਰੋ।

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਤੁਹਾਡੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਰਦੇ  
ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਝਾ ਲਓ। .....(ਵਿਘਨ).....

**ਸਰਦਾਰ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ:** ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਿਸਟ ਦੇ ਦਿਉ।  
ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਜਾਂ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਫੇਲ੍ਹੁ ਹੋ  
ਗਈ ਹੈ। .....(ਵਿਘਨ).....

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੰਗ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ  
ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਦਾ ਹੈ,  
ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ 40,000 ਕੇਸ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੋ। ਸੀ.ਐਮ.ਸਾਹਿਬ  
ਨੇ ਕੇਵਲ 32 ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਕਰੈਡੀਬਿਲਟੀ ਇੰਨੀ  
ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਲਿਸਟ ਦਿਉਗੇ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪ ਸਟਰਿਕਟ ਐਕਸ਼ਨ  
ਲਵਾਂਗਾ। You can come to me any time. I myself very particular  
about this thing. ਮੈਂ ਇੰਸਟ੍ਰੂਕਰਸ਼ਨਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੱਸ  
ਦਿਉ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ I will take action.

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਐਪਰੀਸ਼ੀਏਟ ਕਰਦਾ  
ਹਾਂ। I appreciate the spirit in which the Hon'ble Deputy C.M.  
has made the statement. ਸਾਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ  
ਗਿਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਇਹ  
ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਅਖਬਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹੋ।

### [ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]

ਮੈਂ ਅਖਬਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਰਾਜ ਰਾਮ ਰਾਜ ਹੈ। ਰਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਮਰਿਆਦਾ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਤੁਸੀਂ ਝੁਠਾ-ਸੱਚਾ ਨਾਅਰਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿੰਦੇ। ਜੋ ਹਰਕਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਚਰੇ ਕਰਕੇ I will make changes and I will find out ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਪਰਾਬਲਮਜ਼ ਹਨ। Whats needs to be done and fixed. ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਗਲਤ ਐਲੀਮੈਂਟਸ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਉਸ ਪੱਖੋਂ ਓਫੈਂਡ (Offend) ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਰਾਬਲਮ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਰਾਮ ਰਾਜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾੜੇ ਬੰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਆਪਾਂ ਬੜੇ ਅੱਛੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਇਲਜ਼ਾਮ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਰਸਨਲ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਬੰਦੇ \*\* ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ Sukhbir has been patronizing. ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ, ਸੈਕਟਰ-15 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਈ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਤਾ ਉੱਥੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅਗਰ ਇਹ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੜ੍ਹਨ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਬੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਲਾ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਵੇ, ਅਸੀਂ ਗਲਾ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ। ਫੋਟੋ ਸੁਖਬੀਰ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਆ ਗਈ ਹੋਣੀ ਹੈ but what I have expected from Sukhbir Badal is that he would take this opportunity and issue instructions that ਚਾਹੇ ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ, I would take action even ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਾ ਆਵੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਆਹ ਤਵੱਕੋ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਤਵੱਕੋ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਹ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੇ ਕਿ ਇਹ ਮਾੜੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਸੀ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਵਾਹਵਾ ਨਿੱਘੇ ਬੈਠੇ ਸੀ।

\*\* Not recorded as ordered by the Chair.

**ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਪ ਮਲਹੋਤਰਾ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ .....(ਵਿਘਨ).....

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਕਿਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਠੇਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਗਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਰਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਪ ਮਲਹੋਤਰਾ:** ਜਿਹੜੀ ਤੁਸੀਂ \*\* ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਫੋਟੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਵੀ ਪੂਰਾ ਲਿਆ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਜਾਖੜ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੰਟੀਨੀਊ ਕਰੋ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹੁੰਦੀ ਵੀ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। Speaker Sahib, I will come back to what he has promised. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਲਿਸਟ ਦੇ ਦਿਆਂ। ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਲਿਸਟ ਦੇਵਾਂ? ਵੇਖੋ ਦੋਨੋਂ ਮਹਿਕਮੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਨ। ਆਬਕਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਹੈਲਥ ਮਨਿਸਟਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਲਾਈਨਾਂ ਕਰਾਸ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਸੀਵਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਗੰਦਗੀ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਧਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ there has been some over lapping. ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੜਾ ਸਿੰਪਲ ਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਲਿਸਟ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਆਥੋਰਾਈਜ਼ਡ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਓ ਕਿ ਸਾਰੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ.ਜ਼ ਨੂੰ ਫੈਕਸ ਕਰ ਦੇਣ ਕਿ ਇਸ ਐਡਰੈਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਠੇਕਾ ਜਾਂ ਅਗਤਾ ਖੁਲਿਆ ਹੈ, which is not authorised, ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿਓ। Where is the need?

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲਿਸਟ ਦੇ ਦਿਉ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ 50,000 ਕੇਸ, 47,000 ਕੇਸ, 40,000 ਕੇਸ ਹਨ। ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਚੇਂਜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕੇਸ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਵਾਰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ, I will personally examine and we will ensure ਕਿ ਬਾਈ-ਚਾਂਸ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਲਿਸਟ ਨਾ ਆਈ ਅੱਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ 32 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

### [ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਹੈ, I will ensure you ਮੈਨੂੰ ਹੁਣੇ ਦੇ ਦਿਉ, ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਬੜਾ ਸਿੰਪਲ ਪੁਆਇੰਟ ਹੈ ਜੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਠੇਕਿਆਂ ਦੇ ਐਡਰੈਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹਨ....(ਵਿਘਨ).... ਇਹ ਤਾਂ ਬੜਾ ਸਿੰਪਲ ਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਆਖੋਰਾਈਜ਼ਡ ਲਿਸਟ ਹੈ.....(ਵਿਘਨ)....

**Deputy Chief Minister:** I will look into it, ਅੱਗੇ ਚਲੋ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿਉ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਕਹਿ ਦਿਉ ਕਿ ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਠੇਕੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਏ.....(ਵਿਘਨ)....

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਮੈਂ ਇਨਸ਼ਿਓਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਇੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। .....(ਬੰਪਿੰਗ)

**Shri Sunil Kumar Jakhar:** This is precisely what we are expecting of you. ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਪਰੀਸ਼ੀਏਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। What do you expect? ਕੰਸਟਰਕਟਿਵ ਆਪੋਜੀਸ਼ਨ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਜਕਲੁ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹੋ \*\* You want those persons. (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਸ ਰਾਜ ਧੁੱਗਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਘਨ) ਧੁੱਗਾ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਸਮਝ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਛੱਡਿਆ ਕਰੋ। .....(ਵਿਘਨ).... ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਆਇਆ? You should appreciate that we are talking in terms of rectifying the system. ਕਿਉਂ ਰਾਹੂਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ these people could be diverted to terrorism. ਉਹ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। I do not want to sensationalize the issue. As far as terrorism is concerned, in this context there is a very fine line, very fine difference between narco-terrorism and what is happening today between these anti social elements because the very premise on which terrorism works up is to terrorise. ਬੇਸ਼ਕ ਜਿਹੜੇ tenets ਹਨ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਟੈਰੋਰਿਜ਼ਮ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟੈਰੋਰਿਜ਼ਮ ਦੇ ਕੈਂਪ

---

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker

ਲਗਾ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਪਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। What do they teach us? What is the basic premise? The aim of terrorism is very simple to terrorize. ਦਹਿਸਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਾਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਮੈਸੇਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ that they are fighting for a cause. ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਤੜਕੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, but the overriding principal is ਕਿ ਦਹਿਸਤ ਫੈਲਾਉ and this is what your anti social elements are doing. ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਚੋਗਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੂੰ ਬਰਾਂਚ ਚਲਾ ਲੈ, ਤੂੰ ਉੱਥੋਂ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟ ਲਿਆ, ਤੂੰ ਉਥੇ ਮਾਈਨ ਲੈ ਲੈ, ਰੇਤੇ ਦੀ ਲੈ ਲੈ, ਤੂੰ ਆਹ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰ ਲੈ, these are the elements which were used in the elections and which are now being patronized. ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਕਹਿੰਦੇ ਜੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ, ਬੜੀ ਕਮਾਲ ਹੋ ਗਈ, ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 55 ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਮਿਲਣ ਕਿਵੇਂ, ਥਾਣੇਦਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਵੇਖ ਲਈ ਬਈ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅਣਪਛਾਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਜੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਪਏ ਹਨ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਚਾਰ ਅਜਿਹੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ, \*\* ਵਰਗੇ ਉਸ ਬੱਚੀ ਦੇ ਪਾਸ ਗੇੜੇ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ \*\* ਕੌਣ ਇੱਜਤਦਾਰ ਬੰਦਾ ਪੰਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੌਣ ਬੰਦਾ ਪੰਗਾ ਲਵੇਗਾ? (ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੇਮ-ਸ਼ੇਮ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ) ਕਿਸ ਨੂੰ ਇੱਜਤ ਪਿਆਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਜਤ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ....

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਜਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਕਦੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵੇਲੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਆਹ, ਜਿਹੜੇ \*\* ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਪੈਟਰਨੇਜ਼ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਹਿ (ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਐੱਸ.ਓ.ਆਈ. ਜਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਹਨ ਉਹ 35-35 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸੀ....

---

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ):** ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

**Shri Sunil Kumar Jakhar:** You were referring to something like that ਕਿ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਟਿਕਰ ਲਗਾ-ਲਗਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ, that is the protection given to those people. ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਉੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ...ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮਜ਼ਿਠੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਚਾਰ ਦਿਨ ਸਸ਼ੋਧਨ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਕਹਿੰਦੇ ਜੀ ਉਥੇ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ, ਕੋਈ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, as an able administrator ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵੱਜ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸੀ.ਐਮ.ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਸ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਪੁਆੜਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਧਿਰ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ 47 ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁਖੀਆ ਉਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ \*\* (ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੋਮ-ਸ਼ੋਮ ਦੀਆ ਅਵਾਜ਼ਾਂ) ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡਰ ਕੇ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

**ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ):** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਰਾਈਟ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲੇ but it is not a rally of a particular party. It is the House. ਨੰਬਰ ਦੋ, ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਟੈਰੇਨਿਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਅੱਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ, ਕੀ ਇਹ ਕਾਲੇ ਦਿਨ ਭੁੱਲ ਗਏ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ, ਸਾਲ 1992 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1997 ਤੱਕ ਜਿਹੜੀ ਇਥੇ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਜੇ ਕਿਤੇ ਰੈਲੀ ਫਿਕਸ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਹੈਂਡ ਕੁਆਰਟਰ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਰੈਲੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਡਾਊਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅੱਤੇ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਅਰੈਸਟ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਅਰੈਸਟ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਆਤੰਕਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। I know how the terrorism

---

\*\* Not recorded as ordered by the Chair.

was there. ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸੀ, ਉਹ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਗਏ ਸੀ। ਕੀ ਇਹ ਆਤੰਕਵਾਦ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਸੀ? (ਸ਼ੋਰ.... ਵਿਘਨ).....

**ਸਰਦਾਰ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, \*\* \*\*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਕੰਗ ਸਾਹਿਬ, ਬੈਠ ਜਾਓ। Please sit down. ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ। (ਸ਼ੋਰ)....(ਵਿਘਨ) Nothing is going to be recorded. ਜਾਖੜ ਜੀ, ਕੰਟੀਨੀਊ ਕਰੋ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਅਤੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਤੋਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ ਸੀ।)

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਾਡੇ ਆਨਨਦੇਬਲ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਸਹੀ ਕਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। He has proved my point. He has declared that this is an undeclared emergency, as simple as it proves my point. ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਫਾਲਤੂ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ...ਵਿਘਨ)... I close my case as precisely it proved my point. ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸੁਖਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਰਾਜ ਤਾਂ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਉਹ ਤਾਂ ਆਰਮੀ ਭੇਜਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਅੱਜ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਟੈਰਰ ਫੈਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਸ਼ੋਰ, ਵਿਘਨ) ਦੂਜੀ ਘੰਟੀ ਉਦੋਂ ਵੱਜ ਜਾਂਦੀ, ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ...

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ):** ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਹੈ?

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੁਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਹਾਂ ਜੀ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ। ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ....(ਸੋਰ, ਵਿਘਨ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਨ ਤਾਂ ਦਿਉ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੁਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, with due respect to Jakhar Sahib, ਅੱਜ ਤਾਂ ਇਹ ਆਏ ਹੀ ਨਹੀਂ (ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀਟ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਂਠੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ। ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇੱਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲੈਣਾ ਹੈ ?

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੁਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮੰਤਰੀ:** \*\* \*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਜੀ। ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ।

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਲੈਣਾ ਹੈ? ਤੁਹਾਡਾ ਲੀਡਰ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਵੇਸਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। Please sit down (ਸੋਰ, ਵਿਘਨ)

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਹ ਮਰਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿ ਹਾਊਸ ਬੋਲੇ ਜਾਂ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਟੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟੋਕਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿਉ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ।

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਮਰਿਆਦਾ ਤੁਸੀਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣੀ ਹੈ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ।

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅਲਾਉ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੋਲੀਏ। (ਸੋਰ...ਵਿਘਨ)

---

\*\* Not recorded as ordered by the Chair

**ਸਿੱਖਿਆ, ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੱਖ ਮਲੁਕਾ):** ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੱਖ, ਤੁਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਢਾ ਲਓ। ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। (ਸ਼ੋਰ, ਵਿਘਨ)....

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੋਵੇਂ ਆਨਰੋਬਲ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਨੇ ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਅਪਰੂਵ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। .....

**ਸਿੱਖਿਆ, ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਟਾਈਮ ਉਨਾ-ਉਨਾ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਧਾਉਗੇ ਜੀ?

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਜੀ, ਸਮਾਂ ਉਨਾ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ। 45 ਮਿੰਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ 45 ਮਿੰਟ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਬੱਸ ਜੀ, ਮੈਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਘੰਟੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਵੱਜ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਇੱਥੇ ਨੁਕਸ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਐਂਟੀ ਸ਼ੋਸ਼ਲ ਵਾਇਰਸ ਵੱਡਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਏਅਰ ਬੌਰਨ ਵਾਇਰਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਇੰਜੈਕਟਿਵ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਫੰਡਾਮੈਂਟਲ ਸਿਸਟਮ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਫੌਜਾਂ ਕਰੀਏਟ ਕਰ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੋਦਰਡ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਲਗਾ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।... (ਵਿਘਨ ਸ਼ੋਰ)... ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਹਾਂ... (ਵਿਘਨ....)

**Mr. Speaker:** Please, don't disturb.

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੌਜਾਂ ਬਣਾ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਂਟੀ ਐਲੀਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਹਿਜ਼ਤ ਫੈਲਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਫੌਰਮਰ ਮਨਿਸਟਰ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਰਹੇ ਹਨ, \*\* ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਘਰੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕੁਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦਾਰੂ ਦੀ ਪੇਟੀ ਪਈ ਸੀ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਫੇਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਫੈਕਟਸ ਹਨ। ਪਲੀਜ਼, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰੋ \*\* ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ। ਉਸਦੀ ਕੰਪਲੇਂਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ....

---

\*\* Expunged as ordered by the Chair

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਾਧੀਕਰ:** ਜਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਪਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? He can't explain his position.

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਾਂਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੇਂਜ਼ ਕਰ ਲਿਉ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਂਟਰ ਤੇ ਸਟੇਟ ਦਾ ਫੈਡਰਲ ਸਿਸਟਮ ਵਿਗੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਵੀ ਸਿਸਟਮ ਚੇਂਜ਼ ਕਰ ਦਿਉ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾ ਦਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਹ ਇੱਧਰ 47 ਬੈਠੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਵਜੋਂ ਲਿਸਟ ਬਣਾ ਦਿਉ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਆਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਉਥੇ ਬਣਾ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਜਲਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਸੁੱਟ ਕੇ ਜਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਜਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਬੱਚੀ ਦੇ ਪੇਰੈਂਟਸ ਤੇ 452 ਧਾਰਾ ਦਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਰਾਮ ਰਾਜ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਵੜੇ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਖੂਹੀਆਂ ਸਰਵਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜੀ। ਲੜਕੀ ਬੱਲੂਆਣੇ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਨੌ ਫੌਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 452 ਲਗਾ ਦਿਉ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 452 ਹੀ ਟੁੱਟੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਫੜ੍ਹੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਦਾ ਫੌਨ ਆ ਗਿਆ। ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਪਰਟੀਕੁਲਰ ਕੇਸ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਹਰੇਕ ਸਾਥੀ ਕੋਲ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਪਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਡਿਟੇਲ ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸਾਡੇ ਅਬੋਹਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੱਲਰਖੇੜੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ। ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਮਹਿਕਮਾ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। For your kind attention. ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਗੈਲਰੀ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਬਾਹਰ ਆਫਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਦੀ ਮਾਤਾ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ-ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਬਟਾਲੇ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਲੰਮਾ ਪਾ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਛੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਆਪਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼

ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦਿਆਂਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਥਾਣੇ ਬਣਾਵਾਂਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਆਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਸੀਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿ ਸੀਰੀ ਵਿਚਾਰਾ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਛੁੱਟੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸੀਰੀ ਨੇ ਐਡਵਾਂਸ 25000 ਰੁਪਿਆ ਫੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਛੋਰਖੇਡਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਹੈ, ਉਹ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਤੋਂ ਕਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੀਰੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਥਾਣੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਆ ਜੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜੱਟ ਦੇ ਰੁਪਈਏ ਦੇ। ਸੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਦੇ ਹੋ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਗੇ ਵਿਖੇ ਰੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਉਤੋਂ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੈਮੈਂਟ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਖੜ੍ਹੀ ਫਸਲ ਉਜੜ ਗਈ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਖੜ੍ਹੀ ਫਸਲ ਉਜੜੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਗੇ ਦਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਜੋਰਿੰਦਰਪਾਲ ਜੈਨ ਜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੌਗੇ ਦਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਐਸ.ਏ.ਡੀ. ਇੰਨੀ ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। 25000-25000 ਰੁਪਿਆ ਕਿੱਲੇ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਮੰਨ ਗਏ ਸੀ। ਦੇਖੋ ਜੀ, ਕੋਈ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਜਾ ਕੇ ਪੈਸੇ ਮੋੜਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਐਨੀ ਭੁੱਖ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਰਿਕਵਰੀ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਰਡਰ ਆਏ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਦਮਾਸ਼ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਰਿਕਵਰੀ ਏਜੰਟ ਗੱਡੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆਂਦੇ ਸੀ, ਅਰੇ ਵੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਨ ਲਿਆ ਹੈ, ਆਹ ਅਸੀਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਈਏ। ਫਿਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕੰਮ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇੱਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਿਆ। ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਗੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਕਿੰਨੇ ਲੱਗੇ ਹਨ? 27 ਜਾਂ 26 ਲਗਾ ਰੱਖੇ ਹਨ ....(ਵਿਘਨ)...(ਸ਼ੋਰ) ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਫਿਗਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਕਿੰਨੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਕ

### [ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]

ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੋਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰਨਗੇ? ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਨੋਟ ਲਿਆ ਸੁਖਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕੰਪਲੇਂਟ ਸੈਲ ਉਥੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਕੰਪਲੇਂਟ ਸੈਲ? (ਸ਼ੋਰ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿੰਟ ਕੁ ਹੁੰਦਾ, ਉਥੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਵੜਦੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਕੰਪਲੇਂਟ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਇਓ, ਮੈਂ ਉਸ ਗੱਲ ਦੇ ਫੰਡਾਮੈਂਟਲੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂ। System should be capable to deliver. For justice, why should anybody go to CM? ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਆਏ... ਕਹਿੰਦੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਜ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਰਿਫਾਰਮੇਂਟ ਐਕਟ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਕੰਪਲੇਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ ਹੈ। Why don't you talk to Hon'ble CM ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੰਪਲੇਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਇਥੇ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾ ਦਿਉ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਚੈਕ ਕਰਾਂਗੇ, then he thought for a while ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ let me first find out ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ I am telling you ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ let me confirm please. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰੀ, ਦਿੱਲੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਕੰਪਲੇਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕਰਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ, If you say ਤਾਂ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਓ, ਅੱਗੋਂ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ It would have been every embarrassing for me if I had spoken to the CM ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਰਾਹੀਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਗੀ, ਉਥੋਂ ਜਵਾਬ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੰਗੀ ਸੂਚਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਹਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਟੇਟ ਲੈਵਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੈਵਲ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕੰਪਲੇਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਸੈਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ... ਫਿਰ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਵੇਂ

ਗੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ? ਇਹ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ, ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਹੋਮ, ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਐਡਰੈਸ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ, ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅਨਸਟਾਰਡ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 5097 ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਸਰ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ, ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਮਿਸਟਰ ਵਿਨੋਦ ਸ਼ਰਮਾ ਤੁਹਾਡੇ ਟਾਈਮ ਦੇ ਉੱਦੋਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਸੀ “Whether the Union Government and the various State Governments have set up a Police Complaint Authorities and if so then please give the detail.”.... ਫਿਰ ਉਹ ਸੂਚਨਾ ਹਰੇਕ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ State Government has set up a complaint authority cell ਫਿਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੈ how much details and objectives to give justice to public and disposal of complaints on priority basis. ਫਿਰ ਹੈ total number of complaints received, two complaints have been received, two complaints came to the notice for the last 3 years. ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬ ਤੁਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ, ਜਿਹੜਾ ਜਾ ਕੇ ਉਥੇ ਪੁਲਿਸ ਹੈਡਕੁਆਟਰ ਵਿੱਚ ਕੰਪਲੇਂਟ ਸੈਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਹੋ। ਕਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੋਏਗੀ.... ਹੁਣ ਜੇ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀ does this not amount to breach of privilege ਕਹਿ ਲਓ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰੋ I am the sufferer. I have to cut the sorry figure in front of the Home Minister. ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਥੇ ਕੰਪਲੇਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਸੈਲ ਹੈ? ਕੀ ਜਵਾਬ ਹੈ?

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਟੋਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ ਇਸ਼੍ਤੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜਿਹੜਾ ਹੈ, It is under the Deputy Minister directly ਕਿਉਂਕਿ ਟੋਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਾ ਈ.ਮੇਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। That is why we have established it. It is toll free for 24 hours.

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਬੇਸਿਕ ਆਈ�ੀਆ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਗੱਲ ਵਾਸਤੇ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਫੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਭੱਟੀ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚੱਲੇਗਾ। ਕਿਉਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇ, ਇੱਕ ਡੈਮੋਕਰਾਟਿਕ ਸਿਸਟਮ

### [ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ]

ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਗਰ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਆਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਹਾਂ, ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਹਾਂ, ਯੂ.ਐੱਸ. ਗੌਰਮਿੰਟ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਹਾਂ। ਆਪਾਂ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਹਿਲ ਕਰਦੇ ਕਿ ਆਪਾਂ ਕੰਪਲੇਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਬਣਾ ਦੇਈਏ। ਕਿਉਂ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਚੱਲ ਕੇ ਆਉਣ, ਕਿਉਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਆਉਣ। ਇੱਕ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਂ ਇਥੇ ਤੁਰੀ ਫਿਰੇ, ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੀ ਫਿਰੇ, ਕੱਲ੍ਹੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਈ ਸੀ Why can't this be set up? ਉਥੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਲੈਵਲ ਤੇ ਕੰਪਲੇਂਟ ਸੈਲ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਲਾਕ ਲੈਵਲ ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ। ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਲੈਵਲ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ we have vitiated that ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਸੈਲ ਹੈ। ਉਥੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਫਿੱਟ ਕਰ ਰਖੇ ਹਨ। ਲੋਕਪਾਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। They are decimating the institution of democracy itself. ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਟਦੇ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਤੇ ਨਕੇਲ ਪਾ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਗੂਠੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਆਸੀਂ ਉਸ ਦਿਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਟੈਰੋਰਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਨਕੇਲ ਪਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਤਾਂ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਕੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕਿਹੜਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਹ ਕੁਝ ਕਰ ਦੇਣਗੇ? ਪਿਛਲੇ 7 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਡਿਸਮਿਸਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਕੀ ਖੌਫ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਟਰਾਂਸਫਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, if you are honest, what is the problem? ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਲਾਈਨ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨਾ ਖੌਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਬੱਚੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਬੱਚੀ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। My submission is to you Hon'ble Chief Minister Sahib is ...

**Mr. Speaker:** Thank you.

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਥੈਂਕ ਯੂ ਨਹੀਂ ਜੀ। ਮੇਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗੱਲ ਕਰੋ ਨਾ ਕਿ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵਾਸਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿਉ। ਮੈਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। These are very sensitive issues. ਜੇ ਸਿਸਟਮ ਸੁਧਾਰੋਗੇ, ਫਿਰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

ਪੈਂਦੀ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟੋਕਣਾ ਪੈਂਦਾ। I have felt it much more now you have felt ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਕਰੋ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਗੰਦੇ ਐਲੀਮੈਂਟ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਨਕੇਲ ਪਾਉ। ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਨਕੇਲ ਪਾਓ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੋ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਾਂ ਵੱਸਦੇ ਰਹੀਏ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਡਿਬੇਟ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ.** ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਹੀ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਲੀਡਰ ਆਫ ਦਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਤੇ ਹੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਜਿੰਨੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਨੀਂ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਲੀਡਰ, ਇੰਨਾ ਸਿਆਣਾ ਲੀਡਰ, ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੰਨਾ ਸਿਆਣਾ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਖਲੋਤਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਪਾਏਦਾਰ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਜਾਏਗਾ। ਕੱਲ੍ਹੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਬਹਿਸ ਕੱਲ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ? ਕੀ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਨਵੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇੱਕ ਲੇਡ ਡਾਊਨ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਲਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 65 ਸਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਲਈਏ, ਲੀਡਰ ਆਫ ਦਿ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਗਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਕੀ ਇੰਨਾ ਡਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਇੰਨਾ ਕੀ ਸੁੱਝ ਗਿਆ ਕਿ ਬੋਲਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਰੌਲਾ ਪਾ ਲਿਆ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲਾਂਗੇ। ਚਲੋ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ ਹੈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਆਸ ਸੀ

**[ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ]**

ਕਿ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 2012 ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ, ਇੰਨੇ ਡੂੰਘੇ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਆਵੇ, ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਚਲੀ ਜਾਵੇ ਮਗਰ ਆਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਮਗਰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਮੂੰਹ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਬੀਬੀ ਜੀ (ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ) ਵੱਲ ਸੀ। ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਗੱਲ ਬਣੀ ਨਹੀਂ। (ਹਾਸਾ) ਬੋਝੇ ਵਿੱਚ ਗਾਜ਼ਰਾਂ ਤੇ ਬਾਂਕੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ। ਅੱਜ ਗੱਲ ਉਹ ਬਣੀ ਹੈ। ਰੋਲਾ ਇੰਨਾ ਗੱਲਾਂ ਇੰਨੀਆਂ। ਚਲੋ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ, ਸੰਜੀਦਾ ਮੁੱਦਾ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਵਰਗਾ, ਅੱਜ ਉਸ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜਦੇ ਹਾਂ, ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਇੱਧਰ ਬੈਠੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਧਰ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ, ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਣਾਂਗੇ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਅੱਖ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕੋਈ ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਚੁੱਕਾਂਗੇ। ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਅੱਖ ਨਾਲ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਇਕੱਲੀ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਉਤੇ ਉਠ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ, ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੀ ਗੱਲ, ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਮੈਂ ਰਹਾਂ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਰਹੋ, ਚਾਹੇ ਨਾ ਰਹੋ, ਮਗਰ ਪੰਜਾਬ ਉਸ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਪੂਰੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇ (ਸੋਰ) ਮਗਰ ਮੈਂ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ....

**Mr. Speaker:** Please, silence.

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਮੈਂ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਜਰਮ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। He has no religion. He belongs to more. ਮੈਂ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਿਲੀਜ਼ਨ ਨਾਲ, ਕਿਸੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਮਗਰ ਇਹ ਵੀ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲ, ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੇਖ ਲਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵੇਖ ਲਵੇ, ਇਹ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰੰਤੂ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਆਪਣੀਆਂ ਨਾ ਦੱਸਾਂ, ਪਰਾਈਆਂ ਕਰ ਕਰ ਹੱਸਾਂ’ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਥੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਪਾਲੇਟਿਕਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ 117 ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਆਪਾਂ ਸੌੜੀਆਂ, ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਏ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ, ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਕਿ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਾਸਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਸਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹੜੇ ਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸਚਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਚੰਗੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਵੀ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਨੂੰ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਅੱਜ ਆਏ ਨਹੀਂ। (ਵਿਘਨ) ਅੱਜ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ (ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਆਏ ਨਹੀਂ, ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ

“ਨਾ ਉਚੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਨਾ ਉਚੇ ਮੀਨਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ,  
ਕੌਮ ਉਚੀ ਉਠਦੀ ਹੈ ਉਚੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ” (ਬੰਪਿੰਗ)।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ... (ਵਿਘਨ...) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪ ਹੀ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਹੁਣ ਆਲਮ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? ਹੁਣ ਹਾਲ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ?

**ਸਰਦਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਜੀ... \*\* \*\*\*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ, ਬੈਠ ਜਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ ਜੀ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ। ....(ਵਿਘਨ).... ਪਲੀਜ਼ ਸਿਟ ਡਾਊਨ, ਇਹ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ, ਉਹ ਬੋਲਣਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਪਲੀਜ਼ ਸਿਟ ਡਾਊਨ। ... (ਵਿਘਨ).... ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। (ਵਿਘਨ).... ਤੁਸੀਂ ਰੋਲਾ ਕਿਉਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹੋ। ਪਲੀਜ਼ ਸਿਟ ਡਾਊਨ। ਮੌਫ਼ਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬੈਠ ਜਾਓ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਿੰਕੀ ਭਾਅ ਜੀ ਨਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਪਿੰਕੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾ ਪੁੱਛਿਓ। ਪਿੰਕੀ ਭਾਅ ਜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖੇ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੁਝ ਅਮਲ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਿਖਦੇ ਹਾਂ। ਪਿੰਕੀ ਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖੇ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਕੋਲੋਂ। \*\* \*\* ਪਿੰਕੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਗੱਲ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾ ਦੇਣਾ, ਤੂੰ-ਤੂੰ, ਮੈਂ-ਮੈਂ ਕਰ ਦੇਣੀ, ਨਘੋਚਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ, ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਕੰਸਟਰੱਕਟਿਵ ਆਪੋਜਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਲੱਗਦਾ ....(ਸ਼ੋਰ)....(ਵਿਘਨ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਗਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਫਰਕ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ....ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। )

\*\* Expunged as ordered by the Chair.

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਬੈਠੋ ਜੀ। ਪਲੀਜ਼ ਸਿਟ ਡਾਊਨ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਜੀ, ਕੰਟੀਨਊ ਕਰੋ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 8-9 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਕੇ ਹਟੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਬੜਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬੱਸ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੀ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਫਰੱਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਇਹ ਗੱਲ ਭੁੱਲਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਵਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਸੀਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਥੇ (ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ) ਨਹੀਂ ਬਿਠਾਇਆ ਬਲਕਿ ਉਧਰ (ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲ) ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ 3 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ? ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੇ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖਦੇ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਕੀ ਵੱਲੋਂ ....)(ਵਿਘਨ)....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪਿੰਕੀ ਜੀ, ਕਿਉਂ ਵਿਘਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ? ਪਲੀਜ਼ ਸਿਟ ਡਾਊਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦੋਸਤੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਉਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ। ਅੱਜ 65 ਸਾਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਧਰ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 5 ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। (ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਬੰਪਿੰਗ) ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਧੀਆ ਤਰੱਕੀ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਲੈ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸੀ। (ਸ਼ੋਰ).....(ਵਿਘਨ).....

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬਿਨਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੈ? ਪਲੀਜ਼ ਸਿਟ ਡਾਊਨ। ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੰਟੀਨੀਊ ਕਰੋ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੁਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਏ ਸਨ ਉਸ ਵਿੱਚ 8-10 ਭਖਦੇ ਮੁੱਦੇ ਸਨ। 22 ਦਸੰਬਰ, 2011 ਨੂੰ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਐਲਾਨੇ ਗਏ। 30 ਜਨਵਰੀ, 2012 ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 6 ਮਾਰਚ, 2012 ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਲਟ ਨਿਕਲਿਆ। ਸਵਾ ਮਹੀਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਨੇ, ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ, ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ, ਹਰ ਲੀਡਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ। ਮੁੱਦੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਸਨ: ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਕਾਬੂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਮਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਿਹਤਰ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਦਲਿਤ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਸਕੀਮਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵਧੀਆ ਸਿਹਤ ਸਕੀਮਾਂ, ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਾਰੂ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੁੱਦੇ ਤਾਂ 15 ਸੀ ਮਗਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨੋ ਨਾ ਮੰਨੋ। ‘ਮੈਂ ਨਾ ਮਾਨੂੰ’, ਇਸ ਦਾ ਤਾਂ ਇਲਾਜ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਜੈਕਟ ਕੀਤਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਰਿਜੈਕਟ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਜ ਰੌਲਾ ਕਾਹਦਾ ਪਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਦੇਖੋ ਕਿ ਜਿੱਥੇ 9 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਤਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਸੀ। ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਇੱਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਟਿੱਲ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਲਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਤੇ 47500 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੁੜ ਕੇ ਰੌਲਾ ਕੀ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ-ਪੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਕਈ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਵੀ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਰੌਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰ

ਕਿਉਂ ਗਏ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਵੀ ਵੰਡੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੈ। ਕੰਗ ਸਾਹਿਬ (ਸਰਦਾਰ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ) ਉਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ? ਰਾਣਾ ਜੀ (ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ) ਉਠ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ੈਡੋ ਕੈਬਨਿਟ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਸੀ। ... (ਵਿਘਨ).... (ਸ਼ੋਰ).... ਰੌਲਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ \*\* \* ਗੁੱਸਾ ਇੱਧਰ ਹਰ ਗੱਲ ਤੇ ਕੱਢੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰ ਘਟਨਾ ਤੇ ਹੁਣ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਕ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਰਹੀਣ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। \*\* \* ਇਹ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ... (ਬੰਪਿੰਗ).... (ਵਿਘਨ).... (ਸ਼ੋਰ)....

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ।

\*\* \*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ, ਨੋ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ। ... (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ).....

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਗਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਹ ਆਲਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੰਨਾ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਖੋ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਝਗੜਦੇ ਹਨ....(ਹਾਸਾ).... ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸਵੇਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗਲ ਪੈਣ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਖੀ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਹੁਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕੀ ਹਨ? ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅੰਨੇ ਨੂੰ ਬੋਲਾ ਘੜੀਸੇ, ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣੋ ਔਰ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਸੋ। ਇਹ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਕਹੀ ਹੈ? ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਮਾਝੇ ਦਾ, ਇੱਕ ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੁਆਬੇ ਦਾ। ਦੱਸੋ, ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੋਲ ਕੰਮ ਮੁੱਕ ਗਿਆ .... (ਵਿਘਨ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਕੰਟੀਨਊ ਕਰੋ ..... (ਵਿਘਨ).... Please sit down.

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\* \* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। )

---

\*\* Expunged/ Not recorded as ordered by the Chair.

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਾਅਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ। ....(ਵਿਘਨ)....  
(ਸੋਚ)...ਪਲੀਜ਼, ਬੈਠ ਜਾਓ.... ਵਿਘਨ.... ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ,  
ਬੈਠੋ.....(ਵਿਘਨ)...ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੈ ? (ਵਿਘਨ) ਬੈਠ ਜਾਓ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ**  
**ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ  
ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰੀ ਦਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਡਾਟਾ ਹੈ ....(ਵਿਘਨ) ਹੌਸਲਾ ਰੱਖੋ, ਸਭ ਕੁਝ  
ਦੱਸਾਂਗਾ (ਵਿਘਨ)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪਲੀਜ਼, ਬੈਠ ਜਾਓ ....(ਵਿਘਨ)... ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਇਸੂ  
ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ। ....(ਵਿਘਨ)... ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ  
ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ....(ਵਿਘਨ) ... ਬੈਠ ਜਾਓ।

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ  
ਗੱਲ ਕਰ ਲੈਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਦਿਓ....(ਵਿਘਨ)....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮਜ਼ਿਠੀਆ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੁਭਵੀਂ ਗੱਲ ਨਾ  
ਕਰੋ, ਹੌਲੀ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਥੋੜ੍ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਚੁਭਵੀਂ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ**  
**ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।  
ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਵੀ  
ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬਾ ਹਰਿਆਣਾ ਹੈ, ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹੈ,  
ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅੱਗ ਬਲਦੀ ਪਈ ਹੈ ਮਗਰ ਉਸ ਦਾ ਸੇਕ  
ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ  
...(ਵਿਘਨ)...(ਸੋਚ)... ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਵੇ ....(ਵਿਘਨ)...  
ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਰਹੇ, ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ ... (ਵਿਘਨ)  
... ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕਰਾਈਮ ... (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ  
ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਇਸੂ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ। ਅੱਜ  
ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਹਾਦਸੇ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰ ਰਹੇ? ਅੱਜ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਵੀ  
ਨਹੀਂ ਵਾਪਰ ਰਹੇ? ਅੱਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ... (ਵਿਘਨ)  
....(ਸੋਚ)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪਲੀਜ਼, ਬੈਠ ਜਾਓ ....(ਵਿਘਨ) ... ਮਜ਼ਿਠੀਆ ਜੀ ਦੀ  
ਸਪੀਚ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਲਫਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ....(ਵਿਘਨ)....

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ**  
**ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ  
 ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਡਿਬੇਟ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ  
 ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ  
 ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸੂਬਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ .....(ਵਿਘਨ)....  
 ਉਥੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਮਿਨਾਰਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੱਢੀ ਹੈ। Police  
 administration guilty of in action ... (ਵਿਘਨ) With due respect, I  
 quote CNN-IBN report, "The Congress also blamed the  
 Rajasthan Government for the Bharatpur riots." ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,  
 ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, \*\* ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ  
 ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਾ  
 ਹਾਂ ਕਿ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੱਤਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ  
 ਮੁਜ਼ਹਿਮਾਂ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ। (ਬੰਪਿੰਗ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ  
 ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਜੀਰ \*\* ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ \*\*  
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨਿਸਟਰ \*\*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਨਾ ਲਵੋ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ  
 ਮੈਨਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰੋ। ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ**  
**ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ  
 ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਜੀਰ, ਭੰਵਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਐਕਿਊਜ਼ੀਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ  
 ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਫੜ੍ਹ ਸਕੀ, ਦੱਸੋ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਹੈ? ਚਲੋ, ਮੈਂ  
 ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹਰਿਆਣੇ  
 ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ... (ਵਿਘਨ)... ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਵਿੱਚ  
 ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ (ਵਿਘਨ)... ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਹੀ ਆ  
 ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ।

**ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ...

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਹੀਂ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ, ਹਾਂ ਜੀ ਮਜ਼ੀਠੀਆ  
 ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ**  
**ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ

---

\*\* Expunged as ordered by the Chair.

**[ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ]**

ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਥੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਗਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ \*\*\* \* and he is accused for what? ਗੀਤਿਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 13 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਸੋ, ਇਹ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ? ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਦਿੱਲੀ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ: Delhi Shame Capital of India, Delhi genocide Capital of India, Delhi Crime Capital of India 1984 ਦਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੱਸਾਂ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੈ, ਕਦੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹੁ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਪੋਰਟ ਬਿਉਰੋ ਦਾ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ। ਜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 8000 ਕਿਡਨੈਪਿੰਗਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ 3000 ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ..... (ਵਿਘਨ).....

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮਜ਼ਿਠੀਆ ਜੀ, ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰਾ ਸਾਹ ਲਵੋ।  
ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤੇ ਹਨ।

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ....(ਵਿਘਨ) ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣੋ  
\*\*\* \*\*

**Mr. Speaker:** No point of order.

**ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, \*\*\* \*\*

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿੰਜ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੈਂਚਿੰਜ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬਗੈਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ।)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ \*\*\* \* ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਵੈਲ ਆਫ ਦਿ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।)

---

\*\*Expunged/Not recorded as ordered by the Chair.

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਾਅਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਚਲੋ ਜਾਓ। Please go to your seats. ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਜਾਓ।

ਸਰਦਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, Please go to your seats ਇਹ ਕੋਈ ਇਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਜਾਓ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਨਾਅਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ ਕੁਮਾਰ ਵੈਲ ਆਫ ਦਿ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\* \* \* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ ਸੀ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਨਾਅਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੈਂਚਿੰਜ਼ ਦੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ) ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਨਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ ਲੇਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। Please go to your seats.

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਲੀਅਰ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਲੈਣ ਦਿਉ। ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੁੱਧ ਦਾ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਗਾਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ। ....(ਸ਼ੋਰ....ਵਿਘਨ...) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸਲੀਅਤ ਕੀ ਹੈ? ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ. ਦੇ ਭੋਗ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਏ.ਐੱਸ.ਆਈ. ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣ ਦਿੱਤਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਪੀਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ nothing is going to be recorded. ਮੁੱਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੈ ਨਹੀਂ? ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਜਾਓ। Please go to your seats.

\*\*Not recorded as ordered by the Chair.

**[ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ]**

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਆਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦਿ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\* \*\* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ ਸੀ। )

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਭੋਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ \*\* \*\* ਭੋਗ ਤੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਾਰਨ ਕੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕ ਰਹੇ ਹਨ। ....(ਸ਼ੋਰ, ਵਿਘਨ)....

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਆਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦਿ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\* \*\* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ ਸੀ। )

**Mr. Speaker:** Please go to your seats.

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਰੂਤੀ ਮਾਮਲਾ ਤਾਂ ਸਬਜ਼ੁਡਿਸ ਸੀ... (ਵਿਘਨ.....ਸ਼ੋਰ)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਸ਼੍ਟ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। He has the right to speak. He can compare with any state.

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਮਾਮਲਾ ਤਾਂ ਸਬ ਜੁਡਿਸ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ।

**Mr. Speaker:** Please go to your seats. He has the right to speak. (interruption) He can compare with any State or situation. ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੰਪੋਅਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। .....(ਵਿਘਨ...ਸ਼ੋਰ.....)

\*\* Expunged/Not recorded as ordered by the Chair.

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦਿ ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\* \*\* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ੋਰ ਸੀ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏ.ਐਸ. ਆਈ. ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ .....(ਵਿਘਨ) ....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਵਿਘਨ...ਸ਼ੋਰ....)

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਰੂਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ। ਸ਼ਰੂਤੀ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ: “I do not want to accompany my parents. I may be sent to some Nari Niketan. I also do not want to get myself medically examined. Earlier I had agreed to accompany my parents and to get myself medically examined due to pressure and fear. Now I am giving the statement without any pressure.” ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਰੂਤੀ ਨੇ ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ. ਦੇ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ। (...ਵਿਘਨ..... ਸ਼ੋਰ)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਜਾਓ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਬੀਬੀ ਜੀ ਇੱਥੋਂ ਹੁਣ ਹਨ ਕਿ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਉਥੇ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਗਏ। \*\* \*\* ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ \*\* \*\* ਸਾਹਿਬ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲੇ। ....(ਵਿਘਨ).....(ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦਿ ਹਾਉਸ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\*\*\* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ੋਰ ਸੀ। )

\*\* Expunged as ordered by the Chair.

**(ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ):**

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸੁਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਧਰਨਾ ਵੱਜਿਆ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ \*\*\* \* ਅਤੇ \*\*\* \* ਧਰਨੇ ਤੇ ਸੀ। ਮੈਂ \*\*\*\* ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਭਾਸ਼ਣ ਸੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਬਣ੍ਹ ਸਾਡੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ? ਕੀ ਬਣ੍ਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਿ \*\*\* \*

(ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੇਮ-ਸ਼ੇਮ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** \*\* ਨਾਂ ਕੱਢ ਦਿਓ। ਜਿਹੜਾ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਐਕਸਪਲੇਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਵੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਜਾਓ, ਪਲੀਜ਼।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੇ ਕੇਸ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਕੱਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, \*\* \* ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 15-15 ਦਿਨ ਤੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਨਹੀਂ ਫ਼ਿਝਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਲਘਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕਿ ਸੱਤਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜਰਮ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰ ਜਾਇਓ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਜਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\* \* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ੋਰ ਸੀ।)

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇੱਕ ਭਗੋੜਾ ਹੈ ਉਹ ਅੱਜ ਫ਼ਿਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ \*\* \* ਹੈ। \*\* ਦੇ ਅਤਿ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹਨ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

---

\*\* Expunged/Not recorded as ordered by the Hon'ble Speaker.

ਮਹੀਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਕਿ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਗ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣ ਦਿੱਤਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, \*\* \* ਕੀ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਕੀ \*\* ਉਸ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ? (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਕੀ ਉਹ ਮੁਜ਼ਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਤੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ? \*\*

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਜਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦਿ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ੋਰ ਸੀ।)

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ। ਮੈਂ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੀ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, I want to ask Jakhar Sahib, Leader of the Opposition, whether today will he apologise on the floor of the House. \*\* ਇੱਕ \*\* ਨਾਮ ਦੀ ਲੜਕੀ ਮੁਲਾਂਪੁਰ ਤੋਂ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ। ਅਸਲੀਅਤ ਕੀ ਨਿਕਲੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰੇਪ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਆਂਢਣ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਈਨਰ ਰੇਪ ਵਿਕਟਮ ਦੀ ਜੋ ਹੱਤਕ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, will you apologies for minor girl, ਸਰੂਤੀ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਬਿਆਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਜਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਲੋਂ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ \*\* \* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ ਸੀ।)

**Mr. Speaker:** Please go to your seats.

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦੂਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ, double standard ਰੱਖਦੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)....(ਸ਼ੋਰ).... ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ It is very serious and ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੌਲਾ ਹੋਰ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅੰਦਰ 117 ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਹਨ ਕੋਈ ਇੱਕ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਮੈਨੂੰ ਉਠ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਏਕਤਾ ਭਵਨ ਵਿੱਚ 20 ਆਰਮ ਲਾਈਸੰਸ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕੀ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਜੰਗ ਲੜਨ ਜਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਿੱਚ 20 ਲਾਈਸੰਸ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਵਿਦ ਪਰੂਫ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ 20 ਆਰਮ ਲਾਈਸੰਸ ਏਕਤਾ ਭਵਨ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅੱਜ ਪੌਂਟੀ ਚੱਢੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜੇ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਇਥੇ ਹਾਏ-ਹਾਏ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ booked for CBI enquiry, booked by CBI. ....(ਵਿਘਨ... ਸ਼ੋਰ....)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ \*\*ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਦਨ ਦੇ ਵੈਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ।)

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** .....(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)... ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ., ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ \*\* \*\* ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਦੇ ਦਿਉ ਟਿਕਟ, ਤੇ ਸਾਡੇ ਵੇਲੇ ਕਹਿ ਦਿਉ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ .....(ਵਿਘਨ.....) (...ਸ਼ੋਰ.....) ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਵੇ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ \*\* \*\* ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਨਹੀਂ.....(ਵਿਘਨ).... (ਸ਼ੋਰ)....ਉਹ \*\*\*\*...(ਵਿਘਨ)....(ਸ਼ੋਰ).....

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਵੈਲ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ \*\* \*ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।)

### SHORT ADJOURNMENT OF THE HOUSE

**Mr. Speaker:** Please go to your seats.....(ਵਿਘਨ) ....(ਸ਼ੋਰ)...  
ਹਾਊਸ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਲਈ ਸਥਾਨਿਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

\*1:23 ਵਜੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ

(\*ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਦਨ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ

ਲਈ ਸਥਾਨਿਕ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ

\*\* 1:53 ਵਜੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ

ਮੁੜ ਇਕੱਤਰ ਹੋਇਆ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਬੈਠ ਜਾਓ। ਹਾਂ ਜੀ, ਮਿੱਤਲ ਸਾਹਿਬ।

ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਡਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੌਹਨ ਮਿੱਤਲ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਰੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ...

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹਨ, ਬੜੇ ਏਹਤਰਾਮ ਨਾਲ, ਬੜੇ ਇੱਜਤ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਸੀ, ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਆਨਰੇਬਲ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ। ਆਨਰੇਬਲ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲੱਗੇ, we have serious objections to what he was saying. ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ...

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ। ਹਾਂ ਜੀ, ਮਿੱਤਲ ਸਾਹਿਬ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਿਹੇਵੀਅਰ ਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੋਗੇ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਲਟਾ.....

---

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ ਬਿਨਾ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।)

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਡਿਬੇਟ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ We have full faith in you. ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਈਟ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। We told the media and everyone ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡਿਬੇਟ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪਲਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਨਫਾਰਚੂਨੇਟ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਆਨਰੋਬਲ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਕਾਤਲ ਕਰੋ। ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਡਿਸਾਈਡ ਕਰੋਗੇ ਕੀ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਡਿਸਾਈਡ ਕਰੋਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਪੀਕਰ ਕੌਣ ਹੋਣਗੇ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋਗੇ ਕਿ we have objected, he can't speak. You are setting new laws for the Assembly. ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਡਿਸਾਈਡ ਕਰੇ ਕਿ ਕਦੇਂ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਬੋਲੇ, ਉਹ ਵੀ ਅਸੀਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜਿਸ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਬੋਲੇ। ਇਹ ਡਿਬੇਟ ਹੈ, ਡਿਬੇਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਣਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹੋ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਆਹ ਕਾਤਲ ਹੈ, ਇਹ ਥੋੜਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ। ਜੇ ਕਾਤਲ ਕਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਸੌ ਐਗਜ਼ਾਂਪਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਲਵੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਗਾਲੂ ਕੱਢੀ ਹੈ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜਦੋਂ ਹੁਣੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੜਾ ਅਨਫਾਰਚੂਨੇਟ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਕਹੋ ਕਿ ਗਾਲੂ ਕਿਸ ਨੇ ਕੱਢੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਣਾ ਜੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਗਾਲੂ ਕੱਢੀ ਹੈ। ....(ਵਿਘਨ)... (ਸ਼ੋਰ)....

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।)

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਜੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਬਿਹੇਵੀਅਰ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, \*\* \*\* ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ apology ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ or he should be expelled from the House.

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। )

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮਿੱਤਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਵੇ। ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਮਿੱਤਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਓ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਨਹੀਂ ਜੀ, ਹੁਣ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਨਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। (ਵਿਘਨ.... ਸ਼ੋਰ....)

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਗਲਤ ਹੈ, ਜੇ ਸਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਹੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਬੜਾ ਅਨਫਾਰਚੂਨੇਟ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ। (ਵਿਘਨ)...(ਸ਼ੋਰ)... ਮੇਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਇਹ ਕੋਈ ਭਲਵਾਨੀ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਹੈ। ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੁਸੀਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਕਿਸ ਨੇ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਸਾਡਾ ਮੈਂਬਰ ਡਿਬੇਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। \*\*\* ਮੈਂ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ? \*\*\* .... (ਵਿਘਨ)..... (ਸ਼ੋਰ).....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮਿੱਤਲ ਸਾਹਿਬ। (ਵਿਘਨ)...(ਸ਼ੋਰ).....

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ apology ਹੋਵੇ, ਜੇ apology ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਤਾਂ Member should be expelled.\*\* (ਵਿਘਨ).... (ਸ਼ੋਰ).....

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। )

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** \*\* \*\* ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ....

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਡਿਬੇਟ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। You are repeating the same. Debate is not any more. ਡਿਬੇਟ ਜਿਹੜੀ ਹੈ .....(interruption).... no... no... who is responsible? what happened? ..... \*\* ....(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)....

**ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜਾਖੜ:** \*\* .....ਵਿਘਨ....

---

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਤੁਸੀਂ \*\*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** Nothing to be recorded

**Mr. Sunil Kumar Jakhar:** \*\*

**Deputy Chief Minister:** \*\* .....ਵਿਘਨ.....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** Nothing should be recorded.

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਟੈਂਡ ਕਰੋਗੇ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੋਂ ਗਏ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬੜਾ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। You are very helpless. You cannot control your people. ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਚੱਲੇ ਪਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੋਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਹਾਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦੇਵਾਂਗੇ। ....(ਵਿਘਨ) ....(ਸ਼ੋਰ)....

---

## SUSPENSION OF A MEMBER FROM THE SERVICES OF THE HOUSE

ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਸਿੱਤਲ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ-

- i. “ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੰਚਾਲਣ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 97 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- ii. ਕਿ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਨੇ ਅੱਜ ਮਿਤੀ 19.12.2012 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਛੱਡ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ, ਮਾਲ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ-ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਪਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਾਉਸ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦੁਰ-ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

\*\* Not recorded as ordered by the Chair.

ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ  
ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ”

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ-**

- i. “ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੰਚਾਲਣ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 97 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- ii. ਕਿ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਨੇ ਅੱਜ ਮਿਤੀ 19.12.2012 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਛੱਡ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ, ਮਾਲ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ-ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਪਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਾਉਸ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦੁਰ-ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ”

(ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੱਢ ਦਿਉ। )

ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ -**

- i. “ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੰਚਾਲਣ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 97 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- ii. ਕਿ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਨੇ ਅੱਜ ਮਿਤੀ 19.12.2012 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਛੱਡ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ, ਮਾਲ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ-ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਪਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਾਉਸ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਦੁਰ-ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਹਾਉਸ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ”

### **ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ।**

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹੁਣ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

### **WALK OUT**

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ \*\* \*\* ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ।)

### **DISCUSSION ON THE LAW AND ORDER SITUATION IN THE STATE (RESUMPTION)**

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਜੀ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਬਹਿਸ ਕੰਟੀਨੂਂ ਕਰੋ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ**  
**ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਉਹ ਅੱਜ ਬੁਖਲਾਹਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਲੀਡਰ ਆਫ ਦਿ ਹਾਊਸ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਛੱਡਿਆ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਬੜੀ ਕਲੀਅਰ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਜੀ-ਸਦਕੇ ਬੋਲੇ। ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਬੋਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲ ਲਵੇਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਚੁਣ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਟੈਸਟ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ੀਠੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 47,500 ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਜਿਤਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਇਥੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੰਡੀਵਿਜ਼ਨਾਲ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਭਾਵੇਂ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ। ਇਹ ਡਬਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਅਤੇ ਦੋਗਲੀ ਰਜਨੀਤੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਗੱਲ ਦੱਸੀ, ਮੈਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਥੇ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਮੈਂ ਇਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ (ਕਾਂਗਰਸੀ) ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਜ਼ੀਠੀਏ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਦਿਉ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਆਫਟਰ-ਬੱਟ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਬਿਉਰੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਇੰਨਾਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ \*\*\* \* ਅਤੇ \*\*\* \* ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਥੇ ਕੋਈ ਘਟੀਆ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਾਂ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣਾ .....

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਮੈਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਰਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਕਿ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿਹਾਤੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਜੋ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਲਈ ਆਏ ਹਨ। We have condemned the incident. ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ। We have set an example. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਐਗਜ਼ਾਂਪਲ ਸੈਟ ਕੀਤੀ ਕਿ 7-8 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮੁਜਰਮ ਫੜੇ ਗਏ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਥੇ ਮੁਜਰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ \*\*\* \* ਜਾਂ \*\*\* \*। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਅੱਜ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਮੁਜਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਐਕਿਊਜ਼ੇਸ਼ਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਪਰਚਾ

\*\* Expunged as ordered by the Chair.

**(ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ)**

ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਭਤੀਜਾ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ? ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ। ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿੱਥੇ ਲੋਕਇਆ ਸੀ? ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ? ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ \*\* \* ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਕੋਲ ਲੁਕੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਸੀਂ ਐਗਜ਼ਾਂਪਲ ਸੈਟ ਕੀਤੀ। ਐਸ.ਐਚ. ਓ. ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਸਪੈਂਡ ਬੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਕੁਝਾਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਲੜਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਲੈਂਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਨਾ ਵਾਪਰਦਾ। He was dismissed from service and a right signal was sent. ਅੱਜ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਧੀ ਭੈਣ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸੁਣਿਓ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਗਰ ਅਸਲੀਅਤ ਕੀ ਹੈ? ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸਕਾਸਨ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਇੰਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਰੋਜ਼ ਰੌਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵਧਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗਦੇ ਸੀ। ਲਗਾਓ। ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਰੌਲਾ ਪਾਓ, ਦੁਹਾਈ ਦਿਉ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡਿਬੇਟ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਆਉਣਾ ਨਹੀਂ। ਮਗਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਥੇ ਆਉਣਾ, ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ, ਮੈਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕਰਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੁਬਾਨ ਮੇਰੇ ਵੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। \*\* \* ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਖਲੋਤਾ ਰਿਹਾ। ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ, ਸਾਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ, ਲੇਡੀਜ਼ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਨਰੋਬਲ ਹਾਊਸ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। \*\* \* ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਮੈਂ ਨਾ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਟਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰ ਜੋ 50-50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। (ਸ਼ੇਮ-ਸ਼ੇਮ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ) ਇਹ ਬੁਖਲਾਹਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਅੱਜ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਉਂ ਬਣੇ ਹਨ? ਕਦੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਗਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

ਕੋਠੀ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਮੱਲਣ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਬੀ ਲਗਾਉਣ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਿਆਸਤ ਜੋ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ। ਮੈਂ ਕੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। There is nothing out of context. 117 ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਹਨ। \*\* \*\*  
ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਾਝੇ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹਾਂ। ਮਝੈਲਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ ਹੈ। ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਤੋਰਿਆ। ਉਥੇ ਬੜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਮਸਤਕ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ। ਮਝੈਲਾਂ ਨੇ ਚਲਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹਾਰਨੀ ਪੈ ਗਈ। ਮਝੈਲਾਂ ਨੇ ਮਸਤਕ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਇੰਨਾ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤਣੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ? \*\* \*\* ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੂਜਾ ਕਾਰਨਾਮਾ, ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੋ ਕਿ ਵਿਦ ਫੋਟੋ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਥਾਪੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਚੱਕ ਦੇ ਫੋਟੋ। ਮੁੰਡਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ? ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੌਂਸਲਰ \*\* Who is convicted for kidnapping and extortion. ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਫੋਟੋਆਂ ਮੈਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, \*\* ਫਿਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਸੱਚਾਈ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਫਿਰ ਚੁਭਣੀਆਂ ਹਨ। ਚਲੋ, ਆਹ ਤਾਂ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ। ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੀ ਮੰਡਲੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ, ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਵਾਂਗਾ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਹ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਲੋਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਚਲੋ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 2012 ਦੇ ਕੈਂਡੀਡੇਟਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਚੱਦਿਆਂ ਦਾ ਰੋਲ ਪਿਆ ਹੈ। \*\* ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਲਾਇਸੰਸ ਕਿਸ ਨੇ

---

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

**(ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ)**

ਬਣਾਇਆ? ਉਸ ਦੀ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ? ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਲਾਇਸੰਸ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਉਸ ਸਾਰੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜੋ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਸਾਨ ਫਸ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਜ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਕਿਹੜਾ ਹੈ। ਉਸ ਬੀਬੀ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਂ \*\* ਹੈ। ਸਤਿਕਾਰ ਵੇਖ ਲਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਹਸਬੈਂਡ ਨੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ \*\* ਆਖਦੇ ਹਨ। \*\* ਜੀ ਨੇ ਬੰਦਾ ਹੀ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ, ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਉਹ ਭਗੋੜਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ (ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ) ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਪੰਜੇ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ। ਦੱਸੋ \*\* ਇਹ ਵੱਡੇ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਣ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ 44 ਹਨ। ਇਹ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਮੈਂ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਜਾਖੜ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਫਿਕਰ ਘੱਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਫਿਕਰ ਵੱਧ ਕਰੋ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਮਗਰ ਇਹ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਇਕੱਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਾਸਤੇ ਕਿਉਂ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਫਿਕਰ ਵੱਧ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦਾ ਫਿਕਰ ਵੱਧ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹਾਲਾਤ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ, ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਗਵਾਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੁਧਾਰਣ ਵਾਸਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 2002 ਤੋਂ 2007, ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਸੁਣਿਆ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਗਾਣੇ ਸੁਣੇ ਹੋਣੇ ਹਨ \*\* ਜਿਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਵੀ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਦੋਂ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਲੱਥਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਸੈਲਫ ਸਟਾਈਲਡ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ। ਉਸ ਵਿਚਾਰੇ ਨੇ ਗੀਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਗੀਤ ਤਾਂ ਸਭ ਦੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਰੀ ਕੰਟਰੀ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕੈਪਟਨ

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਗੀਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਜੋ ਧੁਲਾਈ ਹੋਈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿਉ। ਇਹ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ। \*\* ਇਹੀ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਹੀ ਸਲਾਹਾਂ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਇਹੀ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਹਾਲ ਦੇਖ ਲਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿਊਮਰ ਆਰਟਿਸਟ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕੀਏ ਨੂੰ ਛੱਤਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਤੂੰ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਹੈ।

**ਸਿੱਖਿਆ, ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੁਕਾ) (ਬੈਠੇ-ਬੈਠੇ):** ਕੁਟਿਆ ਵੀ ਹੋਮ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ ਨੇ ਸੀ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਬੋਲਣ ਜੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਲੰਘਾਉਣ ਜੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਚਲੋ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਸੱਦ ਲਈ। ਹੁਣ ਬਹੁਮੱਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਉਹੀ ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਹਨ। ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਹੀ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਪੁਲਿਸ ਜਿਸ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਪੁੱਛਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਿੱਥੇ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਤਾ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਜੇ ਨਿਆਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਨਿਆਣੇ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਜ਼ਬਰ-ਜੁਲਮ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੇਟਾਂ ਪਾਉਣ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਤ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ, ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਜੂਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਦੋਂ ਸਾਥ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੇਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਦਾ ਰਿਜ਼ਲਟ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੇਟਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰਿਜ਼ਲਟ ਫਿਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਤਲਬ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਥੇ ਬਣਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਰਾਸ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

**(ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ)**

ਦਾ ਫਿਕਰ ਘੱਟ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਤੇ ਆਪ ਦੇ ਵੇਲੇ ਜੇ ਫਿਕਰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਖਬਾਰ ਹੈ “Pictures don't lie..” \*\* ਉਸ \*\* ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀ ਸੀ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਲਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਜਦ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, “The Punjab Police had its ugly face when it loses its men they lose their hands.”

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਰੀਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਟ ਕਰ ਦਿਓ, ਜ਼ਬਾਨੀ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿ ਲਵੇ, ਰੀਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

**ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੋਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹ ਇਨਵਰਟਿਡ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੀਡ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜਦ ਸੀ.ਐਮ.ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਜੁਲਮ, ਜਿੱਥੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਚੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਸੀ.ਐਮ. ਦਾ ਰਿਪਲਾਈ ਆਇਆ, “The Police performed its role responsibly. It had assured the students that they will get the jobs in one week's time and if they do not have faith in me, they should be ready to bear this kind of action.” \*\* ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਣੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਣੀ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸੇ ਭਾਅ ਤੇ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਟ ਪਵੇਗੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਿਰ ਦੂਜਾ ਕੇਸ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਪੁਲਿਸ ਆਪ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗਈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਇੱਕ ਦਲਿਤ ਮੁੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ, ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸੂਚਕ ਲਫਜ਼ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਉਥੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਇਹ ਲਾਅ ਅੰਡ ਆਰਡਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਥੇ

---

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖੀਰਲੀ ਫੋਟੇ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਖਾਈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਬੋਲੀਂ, ਨਾ ਬੋਲੀਂ। ਆਹ \*\* ਹੈ। ਅਲਗੋ ਕੋਠੀ ਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਹ ਲਿਖਿਆ: “ਖੂਬ ਰੰਗ ਜਮੇਂਗੇ ਜਬ ਮਿਲ ਬੈਠੇਂਗੇ ਦੋ ਯਾਰ।” ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ \*\* ਅਲਗੋ ਕੋਠੀ ਵਾਲਾ ਤੇ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਵੇ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੱਸੋ ਦਿਨ ਦਿਹੜੇ ਇੰਨੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲੀਆਂ, \*\* ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਸੀ.ਐਮ. ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਦੇ ਦਿਉ, ਕਹਿੰਦਾ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ ਤੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾ, ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਮਰ ਗਿਆ ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਸੀ.ਐਮ. ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਿਰ ਹੋਰ ਸੁਣ ਲਵੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਾਬਕਾ ਮਨਿਸਟਰ ਹਨ, ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ, ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਿਆ, ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਖੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਲਈ ਗਏ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਗਏ, ਹੁਣ ਜੇ ਮੈਂ ਨਾਮ ਨਾ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਾਂ, ਚਲੋ ਹਲਕਾ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, \*\* ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ Ministers are good boys. ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਤੇ ਐਵੇਂ ਨਾ ਕਹਿ ਦਿਉ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਬਣਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦੱਸਾਂ। \*\* ਚਲੋ, ਸਪੀਕਰ ਸਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ... (ਹਾਸਾ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਗਲਾ ਨਾਂ ਕਿਸ ਦਾ ਆ ਗਿਆ? ਇਹ ਅੱਜ ਇਥੋਂ ਗੁਸੇ ਹੋ ਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੱਸੋ, ਕੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੇਰੇ ਮਾਤਹਿਤ ਹੈ? ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਚਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਖਬਰ ਝੂਠੀ ਲੱਗੀ ਹੈ? ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਸਾਡੇ ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਵੈਨਡੈਟਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ? ਕਹਿਣ ਜੋਗੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, \*\* ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹਾਸ਼ਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਅੱਗੇ ਕਈ ਮੇਰੇ ਵੈਰੀ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਲਈ ਜੈਪੁਰ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨਿਆਣੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

---

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

**(ਮਾਲ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਗੈਰ ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ)**

ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦੋਸਤ ਆਵੇ, ਖਾਸ ਦੋਸਤਣੀ ਆਵੇ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਕੋਈ ਫਰੈਂਡ ਆਵੇ, ਲੇਡੀ ਫਰੈਂਡ ਆਵੇ, ਮੇਲ ਫਰੈਂਡ ਆਵੇ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫਲਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਫਲਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਫੜੇ ਗਏ? ਆਪ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ \*\* ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੇ ਕੌਣ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ? ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸੈਕਸ ਸਕੈਂਡਲ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਕੈਮ, ਫਾਰੇਨ ਕਰੰਸੀ ਐਪੀਸੋਡ, ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ. ਸਬੰਧੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਤਲ, ਇਰਾਦੇ-ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਹਨ। ਅੱਜ ਭਾਉ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਪਰ ਵੀ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਡ ਐਲੀਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੈਂਡ ਗਰੈਬਿੰਗ, 25-25 ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਲਾਇਸੰਸ ਬਣਾਉਣੇ, ਇੱਥੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ \*\* ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫੇਰ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਓ। \*\*

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਜੇਕਰ ਸਦਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

**ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ):** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੱਲ੍ਹ ਕੰਠੀਨਿਉ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਕੱਲ੍ਹ ਨਾਨ-ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਡੇਅ ਹੈ। ਅੱਜ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਲਓ।

**ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨਾਨ-ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲੈਣਾ। We will sit. ਕੱਲ੍ਹ ਅਸੀਂ ਕਨਕਲੂਡ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਹਾਲੇ ਡਿਪਟੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਾਈਮ ਬਹੁਤ ਲੱਗਣਾ ਹੈ।

\*\* Expunged as ordered by the Hon'ble Speaker.

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਟਾਈਮ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਮਹਿਲਾ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਟਾਈਮ ਵਧਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਣਾ ਜੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਤੇ ਰੱਖ ਲਓ। ਨਾਨ-ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਅਸੀਂ ਅਪਰੂਵ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਬਿਜ਼ਨਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪਰੂਵ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

**ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ):** ਬਿਜ਼ਨਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਡਿਬੋਟ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਕੱਲ੍ਹ ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੇ?

**Deputy Chief Minister:** Immediately after Question Hour.

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਡਾਈਵਰਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕੱਲ੍ਹ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾ ਨਾਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਹੈ।

## EXTENSION OF TIME OF THE SITTING OF THE HOUSE

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਠੀਕ ਹੈ ਜੀ। ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਜੀ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਕੰਟੀਨੀਊ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਇਹ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹ ਦਿਓ।

ਜੇਕਰ ਸਦਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਵਧਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

(ਆਵਾਜ਼ਾਂ: ਹਾਂ ਜੀ, ਹਾਂ ਜੀ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ।

---

**OFFICIAL RESOLUTION REG. INITIATION OF  
SPECIAL PROGRAMMES BY THE CENTRAL  
GOVERNMENT FOR EFFECTIVE CROPS  
DIVERSIFICATION IN PUNJAB**

**ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ):** ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ-

“ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਲਾਹੌਰੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਮੁਨਾਫ਼ਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ 35000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਸਾਰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੰਖੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਲਾਜ ਬਚਾਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਜਦ-ਜਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਰਪੇਸ਼ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੌੜਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਰੀਫ 2012 ਦੌਰਾਨ ਜੁਲਾਈ -ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 65-70% ਬਾਰਿਸ਼ ਘੱਟ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਗੰਭੀਰ ਸੋਕੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੈ ਰਾਮ ਰਮੇਸ਼, ਦੇ ਅਧਾਰਤ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੋਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ diversification ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਦਨ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ

OFFICIAL RESOLUTION REG. INITIATION OF SPECIAL PROGRAMMES BY (3) 115  
THE CENTRAL GOVERNMENT FOR EFFECTIVE CROPS  
DIVERSIFICATION IN PUNJAB

ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਤਰਜ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੁਰੰਤ ਆਰੰਭੇ ਜਾਣ:-

1. ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਕੀ, ਕਪਾਹ, ਗੰਨਾ, ਤੇਲ ਬੀਜ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਲਈ ਲਾਹੌਰੰਦ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
2. ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।
3. ਪਸੂ ਧਨ ਸੈਕਟਰ ਵੀ ਫਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤ ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਆਦਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।
4. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
5. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਉਹੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
6. ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ (Green Revolution States) ਲਈ ਬਾਰੁੜੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ BGREI (Bring Green Revolution to Eastern India) ਦੀ ਤਰਜ ਉੱਤੇ 5000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ “Diversification Mission” ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
7. ਖਰੀਫ 2012 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੋਕੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ:-
  - i. ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ 3000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਦੀ ਰਾਹਤ;

ii. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫਸਲ ਪਾਲਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜੋ ਕਿ 1530 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ”

### **ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ: ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਕਿ-**

“ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਮੁਨਾਫਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ 35000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਸਾਰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੱਖੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਲਾਜ ਬਚਾਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜ ਵੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਜਦ-ਜਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਰਪੇਸ਼ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੌਜੂਦਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਰੀਡ 2012 ਦੌਰਾਨ ਜੁਲਾਈ -ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 65-70% ਬਾਰਿਸ਼ ਘੱਟ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਗੰਭੀਰ ਸੋਕੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੈ ਰਾਮ ਰਮੇਸ਼, ਦੇ ਅਧਾਰਤ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੋਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ diversification ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਦਨ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੁਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਤਰਜ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ

ਫਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ  
ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੁਰੰਤ ਆਰੰਭੇ ਜਾਣ:-

1. ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਕੀ, ਕਪਾਹ, ਗੰਨਾ, ਤੇਲ ਬੀਜ ਅਤੇ  
ਦਾਲਾਂ ਲਈ ਲਾਹੌਰੰਦ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੀ  
ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
2. ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ  
ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਖੋਜ  
ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।
3. ਪਸੂ ਧਨ ਸੈਕਟਰ ਵੀ ਫਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ  
ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ  
ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤ ਅਤੇ ਇਨਕਮ  
ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਆਦਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।
4. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਖੋਜ  
ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
5. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਉਹੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜੋ ਕਿ  
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
6. ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ (Green Revolution  
States) ਲਈ ਬਾਰੂੰਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ BGREI (Bring  
Green Revolution to Eastern India) ਦੀ ਤਰਜ ਉੱਤੇ 5000  
ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ “Diversification Mission” ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
7. ਖਰੀਫ਼ 2012 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੋਕੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ  
ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ  
ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼  
ਤੌਰ ਤੋਂ:-
  - i. ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ  
ਕੀਤੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ 3000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ  
ਦੀ ਰਾਹਤ;
  - ii. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫਸਲ ਪਾਲਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ  
ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜੋ ਕਿ 1530 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੋਂ

ਬਾਹਰੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ”

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਇਸ ਮਤੇ ਤੇ ਬੋਲਣਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੇ?

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।)

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ-

“ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਲਾਹੌਰੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਮੁਨਾਫਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ 35000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਸਾਰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੱਖੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਲਾਜ ਬਚਾਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਜਦ-ਜਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਰਪੇਸ਼ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੌਜੂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਰੀਫ 2012 ਦੌਰਾਨ ਜੁਲਾਈ -ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 65-70% ਬਾਰਿਸ਼ ਘੱਟ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਗੰਭੀਰ ਸੋਕੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਜੈ ਰਾਮ ਰਮੇਸ਼, ਦੇ ਅਧਾਰਤ ਗਰੁੱਪ ਆਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੋਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਪੈਕਜ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ diversification ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਦਨ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਤਰਜ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ

ਫਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ  
ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੁਰੰਤ ਆਰੰਭੇ ਜਾਣ:-

1. ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਕੀ, ਕਪਾਹ, ਗੰਨਾ, ਤੇਲ ਬੀਜ ਅਤੇ  
ਦਾਲਾਂ ਲਈ ਲਾਹੌਰੰਦ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੀ  
ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
2. ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ  
ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਖੋਜ  
ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।
3. ਪਸੂ ਧਨ ਸੈਕਟਰ ਵੀ ਫਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ  
ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ  
ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤ ਅਤੇ ਇਨਕਮ  
ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਆਦਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।
4. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਖੋਜ  
ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
5. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਉਹੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜੋ ਕਿ  
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
6. ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ (Green Revolution  
States) ਲਈ ਬਾਰੂੰਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ BGREI (Bring  
Green Revolution to Eastern India) ਦੀ ਤਰਜ ਉੱਤੇ 5000  
ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ “Diversification Mission” ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
7. ਖਰੀਫ਼ 2012 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੋਕੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ  
ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ  
ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼  
ਤੌਰ ਤੋਂ:-
  - i. ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ  
ਕੀਤੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ 3000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ  
ਦੀ ਰਾਹਤ;
  - ii. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫਸਲ ਪਾਲਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ  
ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜੋ ਕਿ 1530 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੋਂ

ਬਾਹਰੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕੇਂਦਰ  
ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ”

**ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ।**

---

**ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ:** ਹੁਣ ਸਦਨ ਵੀਰਵਾਰ, ਮਿਤੀ 20 ਦਸੰਬਰ, 2012 ਦੇ  
10.00 ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਸਥਗਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

\*2.40 ਵਜੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ

(\*ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਦਨ ਵੀਰਵਾਰ,  
ਮਿਤੀ 20, ਦਸੰਬਰ 2012 ਦੇ  
10.00 ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਸਥਗਿਤ  
ਹੋ ਗਿਆ।)

---

(i)

APPENDIX  
TO  
PUNJAB VIDHAN SABHA DEBATES  
Wednesday, the 19th December, 2012  
Vol. III-No.3

---

**STARRED QUESTION AND ANSWER**

**ਨੀਲੇ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ**

**\*384. ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋਟਫੱਤਾ:** ਕੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ-

- (ੳ) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਨੀਲੇ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;
- (ਅ) ਕੀ ਨੀਲੇ ਕਾਰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਨਵਾਂ ਸਰਵੇ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?

**ਸਰਦਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ:** (ੳ) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 1540559 ਨੀਲੇ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਗਿਣਤੀ **ਅਨੁਲੱਗ ‘ੴ’** ਤੇ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- (ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

**ਅਨੁਲੱਗ ‘ੴ’**

ਲੜੀ ਨੰ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਨੀਲੇ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	104611
2 ਤਰਨਤਾਰਨ	79553

3	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	62089
4	ਪਠਾਨਕੋਟ	102500
5	ਕਪੂਰਥਲਾ	48162
6	ਜਲੰਧਰ	87321
7	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	95022
8	ਐੱਸ.ਬੀ.ਐੱਸ. ਨਗਰ	34839
9	ਪਟਿਆਲਾ	89178
10	ਸੰਗਰੂਰ	87796
11	ਬਰਨਾਲਾ	24189
12	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਈਸਟ)	86494
13	ਲੁਧਿਆਣਾ (ਵੈਸਟ)	62994
14	ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ	33022
15	ਐੱਸ.ਏ.ਐੱਸ. ਨਗਰ	42375
16	ਰੋਪੜ	37654
17	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	131072
18	ਮੋਗਾ	37620
19	ਫਰੀਦਕੋਟ	53727
20	ਮੁਕਤਸਰ	95900
21	ਬਠਿੰਡਾ	94738
22	ਮਾਨਸਾ	9703
<b>ਕੁੱਲ</b>		<b>1540559</b>

### ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ

\* 405 ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ : ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ :-

- (ੳ) ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਐਸ.ਸੀ.) ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਕੀ ਹਨ :-
- (ਅ) ਕੀ ਕੇਂਦਰ/ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 2010-11, 2011-12 ਅਤੇ 2012-13 ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜੀਫੇ, ਮੁਫਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਿਡੇ-ਡੇ-ਮੀਲ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ?

ਸਿੰਕਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ :- ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਉ) ਸਬੰਧੀ ਜਵਾਬ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਨੁਲੱਗ (ਉ) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

- ਅ) 1. ਵਜੀਫੇ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਲੱਗ (ਅ) ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ।
- 2. ਮੁਫਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਲੱਗ (ਉ) ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ।
- 3. ਮਿਡੇ-ਡੇ-ਮੀਲ ਸਬੰਧੀ ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਲੱਗ (ਇ) ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ।
- 4. ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਸਾਇਕਲ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਸਕੀਮ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਲੱਗ(ਸ) ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

### ਚੱਕਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਬੁਰਜੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ

\*417 ਸਰਦਾਰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਕੀ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ:-

ਉ) ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੱਕਬੰਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਏ ਕੰਮ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਕੀ ਹਨ;

ਅ) ਕੀ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੱਕਬੰਦੀ ਸਬੰਧੀ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੁਰਜੀਆਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਏ ਕੰਮ ਦੇ ਕੀ ਵੇਰਵੇ ਹਨ;

ਇ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ਉ) ਅਤੇ(ਅ) ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

**ਸਰਦਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ: ਉ)** ਨਹੀਂ ਜੀ । ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਚੱਕਬੰਦੀ ਪੰਜਾਬ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 13004 ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11642 ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਦੀ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੈਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਫਰੈਗਮੈਨੇਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 ਅਧੀਨ ਅਤੇ 971 ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਐਕਟ, 1912 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੱਕਬੰਦੀ/ਮੁਰੱਬਾਬੰਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ 391 ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਭੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੱਕਬੰਦੀ/ਮੁਰੱਬਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਭੂਗਰਨੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਗੇਰਖਨਾਥ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਕਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਸੰਨ 1988 ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰੰਤੁ ਪਿੰਡ ਭੂਗਰਨੀ ਦੇ ਬੰਦੀ ਹੁਕਮ ਖੁੱਲਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਚੱਕਬੰਦੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੇਰਖਨਾਥ ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਅਜੇ stay ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਚੱਕਬੰਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ:-

1. ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਦੇਣਾ।
  2. ਸਮਾਂ ਪੈਣ ਨਾਲ ਵਰਾਸਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ ਛੋਟਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁਆਲਟੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਧਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਤੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਆਦਿ ਲਗਾ ਕੇ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾ ਲੈਣਾ।
  3. ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਉਛਾਲ ਆਉਣਾ।
  4. ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬੇ ਉਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਵਸੋਂ ਹੋ ਜਾਣਾ।
  5. ਕੁਝ ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬਾ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੋਣਾ। ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ ਮੁਰੱਬਾਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਚੱਕਬੰਦੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸਕੈਲਟਨ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਚੱਕਬੰਦੀ ਵਿੰਗ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
- ਅ) ਚੱਕਬੰਦੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧਤ ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਬੁਰਜੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਰੈਵੀਨਿਊ ਅਸਟੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਬੁਰਜੀਆਂ ਉਖੜ/ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਸ਼ਟ ਹੋਈਆਂ ਬੁਰਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਜ਼ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਿਵੇਦਨ।
- ਇ) “ਉ” ਅਤੇ “ਅ” ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਸਥਿਤੀ/ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

**PUNJAB VIDHAN SABHA  
DEBATES**

Wednesday, the 19th December, 2012

**Vol. III - No. 3  
OFFICIAL REPORT**



**CONTENTS**

	<b>Page</b>
Starred Questions and Answers	(3) 1
Written Answers to Starred Questions Laid on the Table of the House under Rule 38	(3) 32
Personal Explanation by the Chief Minister	(3) 38
Matters raised during zero hour and replies thereto	(3) 44
Call attention Notice under Rule 66	(3) 52
Papers Laid on the Table of the House	(3) 56
Discussion on the Law and Order situation in the State	(3) 58
Short Adjournment of the House	(3) 99
Suspension of a Member from the services of the House	(3) 102
Walk Out	(3) 104
Discussion on the Law and Order situation in the State ( <i>Resumption</i> )	(3) 104
Extension of Time of the Sitting	(3) 113
Official Resolution Reg. initiation of special programmes by the Central Government for effective crops diversification in Punjab	(3) 114
Appendix	(3) i

**Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh**

Price : Rs. \_\_\_\_\_.

© 2013

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲਰ,  
ਛਪਾਈ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਸਮੱਗਰੀ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ,  
ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ।